

**REISVERSLAG
KNNV REIS
WALTENSBURG/
GRAUBUNDEN
ZWITSERLAND
11 JUNI t/m 24 JUNI
2006**

KNNV reis naar Waltensburg/Graubunden/Zwitserland

Medewerkers

Plantenlijst: Manuel Kneepkens
Annie Vos-Smit
Vogellijst: Theo Meulendijks i.s.m. Martien Schevers
Vlinderlijst: Marijke Jonker
Paddenstoelen: Janny Kramer
Overigen: Hanny Reneman
Reisverslag: Iemy Bulthuis en Marijke Jonker

Deelnemers

Cecile	Arnold	Amsterdam
Andrina	Boelaars-Bouterse	Amsterdam
Wiel	Bonten	Steijl
Iemy	Bulthuis	Utrecht
Han	Doornmalen Van	Vught
Gerrit	Hutten	Hengelo (Ov)
Marijke	Jonker	Doetinchem
Manuel	Kneepkens	Lengel
Janny	Kramer	Heerenveen
Mien	Laar Van de	Helmond
Theo	Meulendijks	Helmond
Cor	Oppenoort	Ede
Hanny	Reneman	Delft
Arie	Ruijter	Oosterblokker
Martien	Schevers	Helmond
Ferdi	Uilhoorn	Assen
Annie	Vos-Smit	Veendam

Reisleiding

Agnes	Maas	Markelo
Gre	Stelling	Alkmaar

We logeren in familiehôtel Clarezia in het boerenbergdorpje Waltensburg

Direct vanuit Waltensburg geniet je van de Alpen in al hun facetten. Verschillende soorten **Gentianen**, **Berggamander**, **Turkenbunt**, **Monnikskap**, **Prachtanjer**, **Trollius**, **Bergknautia** en veel orchideeën soorten, onder andere **Venusschoentje**, **Rood- en Wit bosvogeltje**, zijn voorbeelden van de planten, die je kunt aantreffen.

In de Survelva zijn ontelbaar veel wandelmogelijkheden. We zullen regelmatig gebruik maken van de hotelbusjes, die ons naar de wat verder en soms hoger gelegen gebieden zullen brengen.

In Clarezia heerst een huiselijke sfeer. Het hotel bestaat uit twee gezellige goed ingerichte huizen, die tegenover elkaar staan en aan de bosrand liggen. Vanaf het terras van het kleine huis kijk je direct het Rijndal in en kun je de **Steenarend** langs zien zweven.

Het Grote Huis is een vrij nieuw chaletachtig gebouw, dat past in het Zwitserse berglandschap. Hier zijn royale meerpersoonskamers, alle met bad/douche en toilet. Het huis is gebouwd op een tassenheuvel in het Rijndal, net boven het dorpje Waltensburg op 1085 meter hoogte, waardoor het aan alle zijden een goed uitzicht heeft op lieflijk groene hoogten, niet ver van de oorsprong van Europa's hoofdrijver de Rijn. Kom je hoger, dan wordt het landschap ruiger. De voorzijde is gericht op het zuiden en kijkt uit over het Rijndal; het heeft een panoramisch kilometers vergezicht. De achterzijde kijkt met enige afstand op het iets verder gelegen dorpje Andiast.

Binnen: de grote Clarezia-stube, een sfeervolle eetzaal, een huiskamer met piano, boekenkast en vele bekende en minder bekende spelletjes. In het grote huis worden de maaltijden door iedereen gebruikt. Buiten: het grote zonneterras voor het huis en een extra terras naast het huis voor de late zon.

Het Kleine Huis, waar in 1988 Clarezia begon. Het is een 'huiselijk' huis met een familiale uitstraling. Hier zijn knusse één- en tweepersoonskamers, alle voorzien van vaste toilettafels met warm en koud water. Toiletten en douches zijn op de korte gangen. Het woord dependance zou het gebouw ten opzichte van het grote huis geen recht doen; het heeft met name een geheel eigen karakter. Het kleine huis ligt vlak onder het grote huis aan de zuidzijde. Een verbindingsweggetje verbindt beide gebouwen. Aan de dalzijde is er het panoramisch, vrij uitzicht over het Rijndal.

Naar Waltensburg

zondag 11 juni 2006

Vandaag is het de eerste dag van de KNNV-reis naar Waltensburg. De reis wordt geheel per bus gemaakt. De bus behoort bij de keten van huizen, waartoe ook die in Waltensburg behoort.

De bus vertrok om 8.30 uur vanuit Utrecht en arriveerde om even over 10.00 uur voor het station NS in Venlo. Daar stapten de laatste KNNV-ers aan boord. Een deel van hen had de nacht doorgebracht in het stationshotel aldaar. Onze groep bestond toen – inclusief leiding – uit 19 personen; 2 personen hadden in verband met ziekte moeten afzeggen. Om ongeveer 10.25 uur werd de reis vanuit Venlo voortgezet. Het weer was prima, alhoewel het op afstand wat nevelig was en ook bleef.

Tegen 12.00 uur was de eerste stop bij Rasthof Brohtal. Daar konden de benen even in beweging worden gebracht, een en ander worden gekocht en andere activiteiten worden bedreven. Wij hadden in de bus al de waarschuwing meegekregen om de kaart die bij de toiletten tegen betaling van € 0.50 werd verstrekt niet weg te gooien; deze kon elders in het Rasthof worden verzilverd.

Om ongeveer 12.25 uur ging de reis verder zuidwaarts. Op weg naar de volgende stop zagen wij ook enkele **Ooievaars**. De volgende stop was om ongeveer 16.00 uur. Dat was bij Raststätte Grübingen. Daar werd ons een half uur gegund. Zo tegen 16.30 uur werd de reis voortgezet en om ongeveer 18.20 uur bereikten wij – juist over de Duits-Oostenrijkse grens – de 67 kilometer lange Pfändertunnel. Eenmaal de tunnel door krijg je het gevoel nu toch bij de Alpen te zijn gekomen. Je hebt ze bijna binnen handbereik.

Enkele minuten later werd ons de laatste stop voor die dag gegund. Dat was bij Rasthof Rosenberger. Daar werd ons ongeveer 40 minuten gegeven. Dat was voldoende om een beperkte warme hap te nemen.

Om 19.20 uur moesten wij terug zijn bij de bus. Om 19.30 uur begonnen wij aan het laatste deel van de reis.

Via Chur en Ilanz werd op Waltensburg aangekoerst. Omdat de bus waarin wij zaten niet helemaal tot onze 'huizen' door kon rijden, moesten we op een parkeerterrein tussen Waltensburg en Andiast overstappen op kleinere busjes. Het is dan ongeveer 21.00 uur en nog volop licht. Enkele minuten later werden wij door onze gastvrouw ontvangen en was er gelegenheid thee te drinken.

De mensen die in Utrecht opgestapt waren hadden er toen ongeveer 950 kilometer opzitten, de mensen uit Venlo ongeveer 800 kilometer.

Na de thee werden ons de kamers toegewezen en men trok vervolgens daarheen. De meesten van ons waren in het kleine huis ondergebracht.

(De huizen hebben geen eigennamen en worden aangeduid als het grote en het kleine huis).

Ferdi Uilhoorn

Waltensburg via zuidkant van het bos naar Breil/Brigels; via de noordzijde van het bos van Breil/Brigels langs het stuwmeer en de Flem weer terug naar Waltensburg.

maandag 12 juni 2006

Na het ontbijt begon de eerste 'echte' vakantiedag met een bijeenkomst van de groep.

Agnes Maas en Gré Stelling vertelden het een en ander over zichzelf en ook over de plannen voor deze dag.

De eerste dag zou een inkoopdag worden en zouden we in een rustig tempo naar Brigels wandelen.

Tevens werd meegedeeld dat de groep iedere avond bijeen zou komen in het kleine huis om speciale vondsten, waarnemingen, ervaringen en belevenissen uit te wisselen en daarna het programma voor de volgende dag door te nemen. Daarna stelden de overige deelnemers zich voor en vertelden over hun speciale en/of algemene interesse in de natuur.

Vervolgens werden er vrijwilligers gevraagd voor het maken van de waarnemingslijsten van de verschillende groepen. Theo Meulendijks bood aan om de vogellijst voor zijn rekening te nemen. Annie Vos en Manuel Kneepkens de plantenlijst, Hanny Reneman de slakken en overig loslopend spul, Marijke Jonker en ondergetekende de vlinderlijst.

Rond 10.00 uur gingen we op pad. Het weer was ons zeer welgezend en dat zou ook de verdere dag blijven.

Al spoedig viel de hele groep uiteen in een lang gerekte sliert, waarvan de achterblijvers toch zeker niet de 'leeftijd' hadden om het een beetje gezapig aan te doen.

Aan het einde van de morgen had ik wel in de gaten dat het niet aan hun conditie lag.

Annie en Manuel brachten zoveel planten, varens, grassen, bomen en struiken op naam, zodanig dat ze amper aan pauzeren toekwamen.

Tijdens de wandeling zagen verschillende mensen al gauw de eerste **Apollovlinder** vliegen. Hanny had haar slakjes gevonden en liet ze enthousiast aan diverse mensen zien. De eerste orchideeën werden ook al waargenomen, zoals de **Grote Keverorchis** en de **Mannetjesorchis**. We zagen ook **Christoffelkruid**, **Eenbes** en de **Zwarte Rapunzel**.

De pauze werd gehouden bij een prachtig bergweide met veel mooie **Blauwe Veldsalie** en **Geelkleurige Harige Ratelaar**. Hier stond ook nog de **Aangebrande Orchis**. De **Koninginnepage**, **Kalibrievlinder** en het **Oranjetipje** profiteerden van de geweldige bloemenrijkdom.

Bij het stuwmeer van Brigels splitsten de groepen zich op. Men kon kiezen tussen de zonnige of schaduwrijke wandeling. Rond 16.30 uur kwamen de meeste mensen weer terug bij ons hotel en kon men genieten van een heerlijk koel biertje, thee of een ander drankje.

Tijdens de bijeenkomst 's avonds meldden Iemy en Marijke zich als vrijwilliger voor het samenstellen van het eindrapport.

Martien Schevers

Met de postbus naar Andiaast en vandaar klimmend via de oostzijde van het dal naar het stuwmeer Panix/Lag da Pigniu. Via de westzijde weer terug naar Andiaast en Waltensburg.

dinsdag 13 juni

Er begint al iets van een ontbijtroutine te ontstaan. We missen de kleine glazen bakjes voor de jam, honing en nutella en verhelpen dat snel, want om 8.45 uur moeten we klaar staan bij het kleine huis om de postbus van 9.00 uur te halen. Een overvolle postbus arriveert en ja alleen de drie schoolkinderen worden meegenomen. De chauffeur zal onze groep zo snel mogelijk ophalen.

Bij stralend weer gaan we op weg, ingesmeerd en met zonnehoedjes op. Het ruikt heerlijk naar thijm en versgezaagd hout. Het feest der herkenning kan beginnen: **Knikkend Nagelkruid, Turijns Bedstro, Rapunzel,**

Krassalomonszegel en de **Kolibrievlinder** en **Koninginnepage**.

We houden koffiepauze in de schaduw; de stralende zon heeft bij het stijgen al voor genoeg zweetdruppeltjes gezorgd. Rond het middaguur splitst de groep zich; een groepje klimt nog verder omhoog naar het stuwmeer, het andere daalt af, richting ons hotel.

Stijgend passeren we een drassig weilje waarin veel moois staat, o.a. **Orchideeën** en **Bloeiend Vetblad**. Gerrit maakt een pijl voor Annie en Manuel in het pad en legt er een stok bij. Wij pauzeren bovenaan de helling als Annie en Manuel op het pad beneden verschijnen. Na een aantal malen roepen vinden ze de pijl. Na nog wat klimmen bereiken we het stuwmeer, waar het zowel in de zon als in de schaduw goed toeven is.

Op de vrij steile, prachtige afdaling door bossig gebied zien we een grote omgevallen boom met een hoeveelheid sneeuw nog tussen de wortels. Dit is de eerste week met echt mooi weer. We ontdekken **Paarse en Witte**

Buxusvleugeltjesbloem, Gentianen en **Akeleiruit**. We horen de ruisende rivier, de waterval en ruiken de harslucht.

Helaas zien we in Andiaast de bus precies voor onze neus weggrijden. De yoghurtjes van de Volg maken veel goed.

Pratend over archiefonderzoek vliegt de tijd. Daar is de bus die ons na een welbestede dag thuis brengt.

Cécile Arnold

Naar Clarezia

dinsdag 13 juni

Een kleine groep, Agnes, Arie, Marijke en Wiel begint rond het middaguur aan de afdaling naar huis. Tijdens een eetpauze zien zij recht boven hun hoofden een **Steenarend** 'termieken'. In Andiaast wordt bij de Volg even een ijsje gekocht. Vervolgens langs de asfaltweg en door het bos naar huis. In het bos zien we weer **Groot Wit Hoefblad**.

Marijke Jonker

Naar Alp Dadens, vandaar in westelijke richting naar het dal van de Flem, richting Breil/Brigels naar het hotel.

woensdag 14 juni

Om 9.30 uur werden we naar Alp Dado (1833 m) gebracht.

In weiden bij de alp **Crocussen** en **Geelster**, voorjaarsplanten omdat er drie weken ervoor nog sneeuw lag. Op natte plekken **Gevlekte Orchis**. Prachtig uitzicht over het Rijndal. Weidepad richting Alp Quader gevolgd. Bij verharde landweg linksaf naar Burreun. Aan een Zwitsers echtpaar even de weg gevraagd. We wilden van het verharde pad af. Ze wezen ons de weg naar het bospad richting Pignaleus. Het pad stijgt en daalt en loopt tussen hoge sparren door, hun dikke wortels plaveien onze weg. We komen bij een grote bergweide; door gletschers uitgesleten hoge bergen sluiten het dal af. We horen het gefluit van **Bergmarmotten**, zien doen we ze niet. We gaan de brug over en slaan links af richting Breil. We lunchen bij de picknickplaats aan de beek en genieten van het prachtige uitzicht op de sneeuwtoppen. Dan weer verder langs de beek die ons naar Breil voert. Het is heel warm, vooral op de zonnige stukken. Op de natte rotswanden rechts van het pad heel veel bloeiend **Blaauw Vetblad**. In Breil aangekomen kiezen we de route die ons bovenlangs het stuwmeer leidt. Dit aanvankelijk wat brede pad eindigt in een heel smal paadje dwars door de prachtig bloeiende bloemenweide. Aan het eind van stuwmeer nemen we het bospad naar huis, waar we om 17.30 uur aankomen.

Gre Stelling

Naar Alp Dadens Sut, vandaar in noordwestelijke richting stijgend naar Alp Dadens Sura. Dan oostelijk naar Urschiu Sura en via Alp Sura en vervolgens via Alp Miez naar Ladinas, terug naar het hotel.

woensdag 14 juni

Vandaag maken we voor het eerst gebruik van de busjes van Clarczia. We worden naar Dado Sut gebracht, een plek waar een vrij grote boerderij staat. Hier splitst de groep zich.

Deze beschrijving gaat over de hoge wandeling die loopt naar Urschi Sura en vandaar afdalend naar Waltensburg.

Het dal waarin we ons bevinden is een oud gletscherdal waar eens een grote ijsmassa zich traag naar beneden heeft bewogen. Tijdens de laatste ijstijd, het zogenaamde Weichselien, lag er een ijsdek van enkele kilometers dik over het gehele Alpenmassief. De enorme ijsmassa heeft het gebergte deels zijn vorm gegeven zoals we dit nu kunnen waarnemen. Dalgletschers, op diverse plaatsen nog aanwezig, zijn eigenlijk resten van het eens zo grote ijsdek. Het noordelijk deel van al dat ijs is als smeltwater door de Rijn afgevoerd naar het ondiepe Noordzeebekken. Dit ging gepaard met een sterke erosie van het landschap, waarbij grote hoeveelheden zand en grind door de Rijn zijn meegevoerd. De ondergrond van West-Nederland bestaat voor een groot deel uit dit afzettingssediment.

Als we onze wandeling beginnen, lopen we eerst in noordelijke richting. Dit is stijgen naar het hoger gelegen deel van het dal. Ons pad loopt langs de westflank, het deel dat door de zon vanuit het oosten en zuiden wordt beschenen. We passeren een tiental stroompjes die het water van de helling afvoeren naar de Valda Ladril, een verzamelbeek die later uitmondt in de Flem. Dit alles biedt gunstige condities voor het vestigen van een interessante flora.

Onderweg vinden we bijvoorbeeld **Voorjaarsgentiaan**, **Stengellose Gentiaan**, een bijzondere soort **Primula** en de echte kenners onder ons vinden nog veel meer interessante planten.

Als we al een tijd op weg zijn wordt besloten om een pauze te houden. De groep kan zich dan ook weer aaneensluiten. De gekozen plek biedt een prachtig uitzicht op het dal. Er worden drie gemzen gezien en met zicht op een pas vrij gekomen sneeuwveldje wordt **Voorjaars Crocus**, **Alpenkwasbloem** en een bloeiend **Peperboomstruikje** ontdekt.

We vervolgen onze wandeling naar het hoger gelegen Alp Dado Sura, waar ook een boerderijencomplex blijkt te staan. We stijgen eigenlijk totaal maar enkele honderden meters t.o.v. ons beginpunt; daartussen soms een beetje dalen wat later als extra stijgen weer overwonnen moet worden.

Onderweg kunnen we zien hoe het gletscher-ijs het bodemoppervlak heeft gemoduleerd en vlak geschaurd. Verspreid liggen er ook grote brokken gesteente die door het ijs zijn meegevoerd. Op deze plaats steken we het dal dwars over. We blijven ongeveer op gelijke hoogte variërend tussen 2000 en 2100 meter.

Bij de boerderij aangekomen is er even onzekerheid waar het pad verder gaat; moeten we vóór of achter de boerderij langs. De kaart biedt echter voldoende houvast om het pad terug te vinden. Het terrein waar we nu door lopen heeft een podzolbodem, dus vrij zuur met een natuurlijke vergrassing. De merktekens voor het pad zijn dan ook slecht te ontdekken. Het vee heeft hier nog niet gelopen, een gunstige bijkomstigheid voor de flora. We hebben gehoord dat het vee morgen naar de bergweiden gaat. Hier zal het zeker als laatste komen.

Voor we aan de afdaling beginnen houden we eerst nog een lunchpauze. We zijn nu aan de andere zijde van het dal en hebben zicht op het pad waar we omhoog zijn gekomen. Omdat er geen belemmering door hoogten zijn kan deze zijde van het dal ook in de zomer door de zon worden beschenen. In het voorjaar zal hier langer de sneeuw blijven liggen. Een bijzondere plant die we hier bloeiend aantreffen is de **Lente Anemoon**. Dat klopt dus wel met de zure podzolbodem. Wat opvalt is dat het hele gebied bestaat uit grijze Bündner Schieffer een gesteente dat vrij kalkarm is.

Aan de soort van planten valt dat niet altijd direct op. Aan de overzijde namelijk waren zowel zuur- als kalkminnende planten te vinden. Mogelijk zijn kalkhoudende kwel alsook de vele stroompjes daarvan de oorzaak.

Na Urschi Sura en Alp Sura beginnen we aan de afdaling. Het eerste stuk sterk dalend, later geleidelijker. We hebben een bijzonder gebied doorkruist. Het was een vrij lange wandeling op onze derde dag in de bergen.

Rest nog als bijzonderheid te vermelden: een dode **Veldmuis** werd door **Kevers** weggesleept. Hanny noemde het doodgravers aan het werk. Verder kreeg Jannie tijdens de afdaling last van een pijnlijke knie, maar ook zij wist lopend hotel Clarezia te bereiken. Een prachtige wandeling is volbracht.

Gerrit Hutten

Naar Disentis, ligt ten westen van Waltensburg. Via Lai de Nalps omhoog en dan één lang breed bospad volgen tot Mompé/Medel: ophaalplaats. Vandaar via Sedrun naar hotel.

donderdag 15 juni

Deze fantastische dag begon al goed, want onder mijn stoel bij het ontbijt zat een dikke, enigszins suffige **Hommel** die ik buiten in veiligheid heb kunnen brengen. Het was so wie so een bijzondere dag, Sacramentsdag, een Katholieke feestdag, waar Waltensburg niet aan mee deed. Omdat ooit de pastoor Christelijk is geworden en blijkbaar was hij een geliefd iemand, is het hele dorp met hem meegegaan en ook Christelijk geworden en doet daarom dus niet mee met zo'n Katholiek feest. De andere dorpen in de omgeving zijn wel Katholiek gebleven.

Met negentien KNNV'ers en wat andere gasten van het hotel vertrokken we met onze huisbus met Tim als chauffeur naar Sedrun, waar vijf KNNV'ers de bus verlieten voor een wat minder hoge wandeltocht; met zijn veertien en enkele andere gasten werden wij wat verder uit de bus gezet. We liepen van Sedrun naar Disentis, bovenlangs langs bloemrijke weiden en door bossen, met steeds die prachtige sneeuwbesuikerde Alpen op de achtergrond. Ongeveer halverwege de tocht staken we een zijriviertje van de Rijn over, altijd weer fascinerend dat snelstromende water kolkend langs rotsblokken.

Als altijd weer al die prachtige bloemen en die verwondering over hun veelvormigheid en kleuren. Ik begin er langzaam een beetje feeling voor te krijgen en krijg steeds meer plezier in het herkennen van soorten. De eerste dag was voor mij zo iets van 'help, waar ben ik aan begonnen', maar nu ga ik dit steeds leuker vinden.

Qua bloemen waren er op deze dag voor mij twee hoogtepunten, namelijk het **Wildemanskruid**, dat ik ook gisteren al gezien had, maar nu een gele variant. Je vraagt je af, waarom zo'n schitterende bloem die naam heeft gekregen, maar als je hem in uitgebloeide staat ziet met zijn kop vol wilde haren, dan wordt het wel duidelijk.

Het andere hoogtepunt was een heel veldje barstensvol met **Zonnedauw**, schitterend die diep rode kleur! Alle kleuren lijken hier wel feller en sprekender dan in Nederland.

Ik ben nu eenmaal iemand met een zwak voor allerlei kleine diertjes en kwam wat dat betreft op deze tocht volledig aan mijn trekken. Ik ben een heel eind opgelopen met Walter, een entomoloog, die deze wandeling ook meeging. Dat was genieten! Een boeiend gesprek over spinnen en ik heb veel soorten goed kunnen bekijken en allerlei informatie gekregen over hun gedrag. **Trechterspin**, **Krahspin**, **Wolfspin** en verhalen over soorten die we hier niet zagen, maar die ik uit mijn huis ken. Ook zagen we een wespenestje in aanbouw, de raten stonden mooi gegroepeerd op een steeltje en de wesp was druk bezig de hele boel te inspecteren. Vlak bij zoemden wat bijen, een heel vredig geheel.

Toen ik opstond na de 'eerste lunchpauze' zat er een **Heesterslak**, **Arianta arbustorum**, onder mijn zitmatje, gelukkig voor hem zonder schadelijke gevolgen. Ik zat dan ook midden tussen het **Hoefblad** en dat is nu eenmaal bij deze soort een erg geliefde plant!

Tijdens de tweede lunchpauze zweefde er een **Steenarend** boven ons. Onze leiding moet wel supergoed in het plannen zijn, want toen we op het tweede deel van de tocht het bos uitkwamen en een weids uitzicht over het Rijndal kregen, kwamen daar net de wielrenners van de Ronde van Zwitserland voorbij. Ook zagen we het touristische treintje met de grote ramen dat in een sukkelgangetje door Graubünden tjoeketjoekt.

Om alles samen te vatten, het was weer een schitterende dag, die we besloten met een lekker glaasje shorley op een terras waar Tim met zijn busje ons weer op kwam halen.

Hanny Reneman

Dezelfde startplaats maar over de noordhelling van de Rijn teruggelopen naar Sedrun, busje naar hotel. (Lage wandeling)

donderdag 15 juni

Wat een dag! Weer lekker heet en toch gaat ieder weer met veel enthousiasme mee.

We stappen weer in het busje dat ons naar Sedrun brengt, een uur rijden van Waltensburg!

Maar het is de moeite waard! We hebben een heerlijke wandeling, langs vrij 'gelijkmatig' terrein en steeds het uitzicht in en over het Rijndal en alsmat op de besneeuwde Alpen. Af en toe voel ik me in het paradijs. Nog steeds overal heel veel bloemen en natuurgebeuren, maar niet alleen bloemen hebben onze aandacht. We horen de **Europese Kanarie**, de **Fitis**, **Goudhaantje**, **Zwartkop**, **Graspieper** en zien zowaar maar liefst vier **Raven** vliegen. En we horen het liedje van de **Geelgors** en een **Wijngaardslak** verrast ons.

Tijdens de lunch hadden we plots het idee een modelspoorbaantje voor ons te zien. In het dal gaan daar tot twee keer toe treinen van de Zwitserse spoorwegen. Ook dat is mooi.

In Disentis, toen we bijna bij de afgesproken plek waren om naar huis te worden gereden, een hele mooie kerk, enkele eeuwen oud, met in de kerk heel veel bladgoud verwerkt. Dat hoort ook bij het KNNV gebeuren.

En dan zien we ook de wielrenners van de roode van Zwitserland passeren! Als dat geen mooie dag is.

Han van Doornmalen

Via Ilanz naar Trin, ten oosten van Waltensburg. Via Pintrun en Ransun steile afdaling naar de Rheinschlucht. Naar station Versam. Per trein naar Valendas

vrijdag 16 juni

Bij stralend weer brengen twee busjes ons naar Trin-digg. We stijgen eerst een stukje langs mooie boerderijen tot een uitzichtpunt. Bij een bankje houden we koffiepauze in de berm.

Een kleine groep slijt zich hier af om een wandeling door het bos te maken, steeds op dezelfde hoogte.

Zij zien **Vogelnestorchis** en **Bosvogeltje**. De rest van de groep gaat steil zigzaggend naar beneden door het bos en wordt beloond met prachtige uitzichten op de 'Vorderrhein'. Aan de oever van de Rijn, onderaan een ijzeren trap, wachten we tot de groep weer compleet is. Zij die al eerder hier geweest zijn vertellen dat het een hels kabaal is als er een trein passeert wanneer je de voetgangerbrug oversteekt. Trap af, gevolgd door een kort kaal steil klimmetje. En dan genieten van het mooie uitzicht op de rivier. Vanaf het oeverpad zien we de panoramatrein langs komen en kano's de wilde kant van de rivier bevaren. We picknicken op een strandje in de bocht van de rivier, heerlijk!

Op dit traject worden **Pyrola**, **Keverorchis** en **Koeienoog** gezien. Even verderop in de stationsrestauratie van Versam nemen de meesten iets te drinken, het is weer heet. Jemy neemt een (ijs)'coupe schlucht'.

Ik hoor bij de drie afbakers, die met de Rhätische Bahn naar het volgende stationnetje Valendas gaan. Op zo'n stationnetje is van alles te zien. De deur van het wachtkamertje gaat om 20.45 uur automatisch op slot, de kaartjesautomaat heeft een gele, rode, groene en blauwe knop met gebruiksaanwijzing en er is een telefoon waarmee informatie over de dienstregeling verkregen kan worden als het stationnetje onbemand is.

De groep die doorloopt maakt nog een pittige wandeling met een aantal klimmetjes over graveldijkjes. Ze zien allerlei soorten **Hoefblad** en **Meikevers**. Ze houden zich aan de door Tim gegeven waarschuwing om niet door de treintunnel aan het eind van het traject te lopen, want levensgevaarlijk! Met stevig doorlopen zijn ze op tijd bij het ophaalpunt.

Cécile Arnold

Rustdag

zaterdag 17 juni

Gelopen van hotel via de noordzijde van het bos richting stuwmeer bij Breil/Bzigels. Vandaar het dal van de Flem omhoog tot Chischarolas. Oosthelling op naar Burleun. Eerst noordelijk via Prau Grond Sura over weilanden en oostelijk dalend door het bos Spunda la Gneida en via het Uaf de Labral naar beneden. Tot slot nog kalkmoerasje bij Gneida.

Manuel Kneepkens

Naar Schlans ten westen van Waltensburg en vandaar nog verder omhoog, langs Alp da Schlans Sut naar Prada Plauna; daar verder omhoog naar en Tschegn Dadens Sura en berghut Sumitschun; over Tschegn Dado oostelijk en vervolgens zuidelijk afdalend in een bos ten westen van het dal van de Flem naar Breil/Brigels en naar hotel.

zondag 18 juni

Met het busje naar Schlans en vandaar verder omhoog. Het plan was om gedeeltelijk dezelfde weg te volgen als de grote groep en na enkele uren 'af te haken' en dan een hogere route te kiezen. Wij hebben dat plan kunnen uitvoeren, maar met behoorlijk wat vertraging omdat we dachten ergens anders op de kaart te zijn dan we waren. Bij Alp da Schlans Sut (1760 m) hebben ze ons uit de droom geholpen. Daarvoor vonden we al een twintigtal **Maanvarentjes** en **Ligusticum Mutellina**, een kleine vertegenwoordiger uit de familie van de **Apiaceae**, vroeger **Umbelliferae**. Het goede pad volgend kwamen we de groep weer achterop en een half uurtje later, bij Tschegn Dadens Sud (1705 m), konden we aan het hoge pad beginnen. Meteen werden we verrast door de heerlijk geurende **Daphne Striatum**, een zeer klein formaat **Peperboompje**. Het struikje leek de rots te omarmen waarop hij gevleid lag, net zoals **Salix Serpyllifolia**, een ongeveer 1 cm hoge wilg.

Via Tschegn Dadens Sura naar de berghut Sumitschun (2053 m), waar we eerst **Cardamine Resedifolia** ontdekten en daarna twee SNP-wandelaarsters. Vanaf de hut liep een comfortabel en breed pad naar het oosten. De helling leverde veel reeds bekende soorten op maar in een nat gedeelte wemelde van **Pinguicula Alpina**, het vetblad met de tamelijk brede witte bloemen, ook **Primula Integrifolia** stond er volop, evenals **Soldanella Alpina**.

Er was geen tijd meer om nog een extra slinger naar het noorden te maken en dan via het dal van de Flem naar Brigels terug te keren. Op dat punt dacht iemand gemzen te zien maar de bellen aan hun nek verraadde toch menselijke invloeden; bruine geiten maar op afstand kun je je makkelijk vergissen. De steile afdaling richting Brigels bracht ons weer op het pad van de rest van de groep. Na Brigels via het stuwmeer nog een keer een bezoek gebracht aan **Orchis Coriophora** (**Wantsorchis**). Het aantal open bloemetjes was toegenomen, bij een volgend bezoek weer een foto waard. Via een hooilandje staken we het riviertje de Flem over, een breed bospad volgend richting hotel kwamen we aan een weijte dat niet gepasseerd mocht worden. Wel langs de bosrand en daar stonden als afsluiting van deze dag **Arnica Montana** volop te bloeien, enkele exemplaren van **Rosa Pendulina**, rood van kleur en makkelijk te herkennen omdat deze soort geen stekels draagt en tenslotte nog de beide ondersoorten van **Veratrum Album**, nl. **Album** en **Lobelianum**. Deze laatste bloeit met geelgroene tinten en stond broederlijk/zusterlijk naast het witte exemplaar. Vlakbij het hotel hoorden we weer het rare geluid van een vogel die nog geen naam had.

Om 18.05 uur bereikten we het hotel, snel opruimen, eten, douchen, botaniseren tot in de late uurtjes, heerlijk.

Manuel Kneepkens

zondag 18 juni

Na de rustdag op de dag ervoor werden we geacht er weer tegenaan te gaan. Deze dag was een gedenkwaardige dag. Waarom dan wel? Andrina was die dag jarig. Zij werd door ieder gefeliciteerd en tijdens het ontbijt werd voor haar gezongen. Namens de hele groep werd haar door Gre een presentje in de vorm van een stuk bergkristal aangeboden, een extra hoogtepunt dus.

De bussen brachten ons deze dag via Schlans naar Sur Selva (1582 m). Het dorp Schlans is enkele jaren geleden door een lawine getroffen. Die lawine bracht veel schade en ging dwars door het dorp. De gevolgen zijn heden ten dage nog goed te zien. Het dorp is als het ware in tweeën gehakt. De beide delen zijn sindsdien door een aantal bruggen met elkaar verbonden.

Op een picknickplaats nabij Sur Selva werd eerst gezamenlijk de van huis uit meegebrachte koffie gedronken.

Daarna viel de groep in drie groepen uiteen, een hoge, een midden en een lage groep. De termen spreken voor zich. Ik hoorde bij de middengroep. De hoge groep, bestaande uit Hannie, Annie, Gerrit en Manuel raakten niet goed op koers. Toen de middengroep op een gegeven moment in het bos zat te lunchen kwamen ook de mensen van de hoge groep voorbij. De lage groep, bestaande uit Han, Cécile, Marijke, Cor en Agnes hebben wij niet meer gezien; die was kennelijk een andere route gegaan.

Na de lunch vervolgden wij onze tocht. Wij stegen van 1720 meter naar ongeveer 1980 meter. Bij die stijging zagen wij de vegetatie merkbaar veranderen. Vanaf 1980 meter moesten wij aan de afdaling naar Brigels beginnen. Dat betekende ongeveer 700 meter dalen. Dat ging door afwisselend landschap. Tijdens een pauze gedurende die afdaling ontdekte Arie dat hij ongewenste visite bij zich droeg, een teek dus.

Ilings kwam Gre in actie en onder allerlei goedbedoelde adviezen van de aanwezigen werd de ongenode gast verwijderd. Daarna ging de wandeling door. Het was een redelijk zwaar deel wat ons toen nog te wachten stond. Soms was de bewegwijzering slecht zichtbaar en dat had wel eens te maken met de hoge begroeiing.

Op den duur bereikten wij Brigels en werd vanaf Brigels het bospad naar Waltensburg genomen. Het was een leuke dag met prima weer.

Ferdi Uilhoorn

Naar Schlans ten westen van Waltensburg en vandaar nog verder omhoog langs Alp da Schlans Sut naar Prada Plauna; vandaar een eenvoudige wandeling via een wandelpad door Val Frisal naar Breil/Brigels en naar hotel.

zondag 18 juni

Nadat we met de hele groep bij een bergmeertje koffie hebben gedronken zoeken de wandelaars van de korte route elkaar op. Cor, Han, Cécile, Marijke en Agnes gaan van start. Al snel bereiken we een grote weide vol bloemen. We vinden veel soorten die we eerder deze week ook al zagen en voor ons ook een paar eerste vondsten zoals **Alpenhoefblad** en **Witte Pinksterbloem**. We nemen foto's van orchideeën en vlinders die we later thuis willen nazoeken. Rustig wandelend vinden we **Waterkers** in een snel stromend bergbeekje en op de kant **Voorjaarsgentiaan**. Er vliegt een **Groentje** op en we zien **Eénbes met vijf bladeren**.

Omdat het zo warm is nemen we alle tijd voor de lunch in het iets minder warme bos. We bekijken met een spiegeletje een paddestoel en noemen het een **Heksenboleet**. Bij de avondbespreking zal blijken dat we nog beter hadden moeten kijken naar de steel, jammer, niet gedaan. Rustig doorwandelen bereiken we Breil (Brigels) waar we voor het kerkje op een bankje even genieten van het uitzicht op het dorp. We verwennen ons zelf op een ijsje en lopen zingend het bospad naar huis. 'In het groene dal' en 'Waar de blanke top der duinen' staat op ons gezamenlijk repertoire en voor we het weten bereiken we om 16.15 uur ons huis. Niet te moe en voldaan na een mooie wandeling begint het wachten op de andere groepen die deze dag een langere wandeling hebben gemaakt.

Agnes Maas

Naar Triel in het Val Lumnezia gebracht en dan naar Wali bij het beginpunt van de kabelbaan klimmen naar de Stein, Hitzeggerkopf en Piz Mundaun; onderweg een prachtig panoramisch uitzicht; de afdaling naar Surcuolm

maandag 19 juni

De 'hoge' groep werd deze dag bij Wali (1751 m) uit de bus gedropt, bij het begin van een kabelbaan. Die lieten we letterlijk links liggen. Al snel kwamen we langs een goed ontwikkeld kalkmoerasje, waar we niet zomaar aan voorbij konden gaan: **Carex Flacca** en **Carex Panicea** voerden de boventoon, **Equisetum Variegatum** stond er massaal en ook **Allium Schoenoprasum** (**Bieslook**) was sporadisch aanwezig en op vele plaatsen **Crepis Paludosa** (**Moerasstreepzaad**). Lang konden we er niet blijven, want we moesten naar de eerste top nl. Stein op 2172 meter hoogte. Klappend kwamen we onderlangs een hele helling met **Rhododendron Ferrugineum** en passeerden **Veronica Aphylla**, een minuscule **Ereprijsje** zonder blaadjes aan de stengel, en **Veronica Bellidiodes**. We lichten op Stein, genietend van de prachtige vergezichten in alle richtingen. Spoedig weer op pad naar de Hitzeggerkopf (2112 m). Onderweg zagen we **Trifolium Pallescens**, lijkt een beetje op een klein uitgevallen **Witte Klaver** met een zweem roze. Ook nog eens goed gekeken naar **Phleum Alpinum** (**Alpendoddegras**), een plantje dat veel lijkt op ons **Timoteegras**, maar dan kleiner en met een opgeblazen bladschede. Ook **Anthoxanthum Alpinum** kwam veel voor, een 'broertje' van **Reukgras**. Een poging om een tijdopname met het fototoestel te maken mislukte, dus we moeten maar geloven dat we er geweest zijn. Op weg naar de derde en laatste top Piz Mundaun (2064 m), wandelend over de kam, bleven de fantastische vergezichten. Wellicht kan de KNNV een volgende keer de lift huren zodat iedereen comfortabel boven komt. De wandeling naar Hitzeggerkopf en Piz Mundaun is heel relaxed, alleen de afdaling naar Surcuolm (1346 m) is nogal fors, namelijk 766 meter en hier en daar steil, maar over een groot gedeelte heel goed te doen, een aanbeveling. Tijdens de afdaling hadden we niet zo veel tijd meer om bij veel planten stil te staan maar aan **Eriophorum Vaginatatum** konden we niet zo maar voorbijgaan. Via een smal weggetje full speed naar de kerk van Surcuolm waar we te laat aankwamen. De sfeer in de groep was zodanig dat men het ons niet kwalijk nam, alleen het ijsje mocht niet mee in de bus en terugkopen was er niet bij, jammer.....

Manuel Kneepkens

maandag 19 juni

Vandaag liep ik, hoestend en wel mee met de hoge tocht. Over de kam bewandelden we de drie toppen, die je uit het raam van het kleine huis kunt zien. Fantastisch!!! Echt een tocht vol hoogtepunten.

We begonnen bij het vertrekpunt Wali en bereikten om 11.50 uur Stein (2179 m), na nog even te hebben rondgesnuffeld in een klein moerasje, waar tot onze verbazing ook heel gewone **Bieslook** groeide. Daarna liepen we over de kam als ware het het dak van de wereld met aan alle kanten schitterende vergezichten. Uiteraard onderweg regelmatig 'knielen voor een bed violen'. We kwamen eerst bij de Hitzeggerkopf (2089 m) en tenslotte bij de Piz Mundaun (2064 m), waar we op een verlaten skiterrassen aten. Daar hadden ze volgens het bordje zelfbediening, dus daar wisten we wel raad mee met onze lunchpakketten. We bedachten dat het hier in de winter wel Piz Mondain zou heten.

Op deze hoge tocht viel wel op dat ze die prachtige pollens, zeer comfortabele stoelen overigens, waarop we onze eerste lunch gebruikten, vaak op een weinig subtiel manier worden afgeschafeld om de skiërs te gerieven. Jammer! Onderweg lieten we nog een grote **Mannetjesgams** opschrikken, die op ons pad lag. We konden hem helemaal het dal involgen, prachtig! Boven was het af en toe behoorlijk koud, maar roodverbrand bereikten we na een fraaie afdaling ons busje.

We waren niet eens zo heel veel te laat!

Hanny Reneman

Naar Val Lumnezia via Obersaxen, het startpunt St Martin, voor een leerzame wandeling door met bloemen bezaaide weiden. Eerst lopen we een 'Naturlehrpfad' richting Wali, vandaar zoeken we wat meer de bewoonde wereld op over het golvende landschap op weg naar Surcuolm.

maandag 19 juni

Vanmorgen liep ik snel naar het ontbijt in het grote huis. Aldaar heerste enige verwarring aangezien er door onze gastvrouw van het huis een andere tafelschikking was gemaakt. Het was wat onwennig om op een andere plek te zitten, met andere mensen van de groep.

Vandaag gaan we met de meesten van de groep een dagwandeling maken naar Ober/Saxen, aan de overkant van het Rijndal. Vanuit het kleine huis hebben we al zitten praten over die leuke dorpjes aan de overzijde.

Nu gaan we met de busjes naar het vertrekpunt in Huot. Annie, Manuel, Hannie en Ferdi gaan vanuit Wali, 700 meter klimmen naar de kam van Piz Mundaun.

Onze groep bestaat uit, Iemy, Jannie, Andrina, Wiel, Cécile, Theo, Mien, Gerrit, Martien, Agnes en ik.

Cor en Han zijn vandaag thuis gebleven.

We beginnen de wandeling op 1445 meter met een soort Lehrpfad, een pad met tekstborden waar vragen op staan over de omgeving. Op een volgend bord kan men de antwoorden lezen.

Direct begint iedereen naar de **Kleine Keverorchis** te zoeken, want die was twee jaar geleden ook gezien!

We kunnen van hieruit de Kam aan de overkant zien waar we gisteren hebben gelopen. Waltensburg en Andriast worden herkend.

De bodem waar de vegetatie op groeit is zeer vochtig met stroompjes water. **Veeljarig Wollegras** zien we, (volgens Manuel is het waarschijnlijk **Breedbladig Wollegras**), **Bloeiende Alpenroosjes**, **Voorjaarsgentianen**, een wei vol, prachtig!!!

En dan!!!!!!!, aan de rechterkant een hellinkje met vochtige **Spagnum**, daar staat de eerste **Kleine Keverorchis**. We tellen er 20, dan 50 en de teller gaat door tot 200. Wiel heeft ze als eerste gevonden. Ze staan op dezelfde plek als twee jaar geleden; we liepen toen dezelfde route maar in tegengestelde richting. Martien is al doorgelopen en Theo haalt hem even terug, want zo'n vondst mag je niet missen.

Eenbloemige Pyrola wordt weer gezien. We passeren een paddestoel, Jannie komt erbij en zegt dat dit een **Geringde Vlekplaat** is. Hij staat graag op mest en dat klopt. Een dikke koeienflats is zichtbaar.

Aan het eind van het Lehrpfad houden we drinkpauze. We zitten nu op 1625 meter. Nu gaan we richting Miranigra op 1417 meter en lopen langs de St. Petersbach. Wiel hoort een **Braamsluiper** en Theo ziet een **Steenarend** met een kleine prooi in zijn bek, waarschijnlijk voor zijn jongen. Aan de overzijde zien we Waltensburg goed liggen. Het lijkt net of je er zo naar toe kan lopen omdat het dal niet zichtbaar is. De mooie kerk torent er echt bovenuit. Een torenklok in de omgeving slaat 12.00 uur.

We steken twee bruggen van de beek over en bij de tweede brug vinden we **Dryas**. We wandelen langs menig mooie bloemenweide met verschillende biotopen. Arie vindt een **Moedistel**. Dat heeft hij gisteren geleerd op de determinatie avond. Marijke ontdekt **Witte Rapunzel**. Vele natte plekken met **Mayalis** en **Wollegras**. We passeren het dorpje Miranigra en gaan dan een wegje op dat boven Misanenga loopt. We stijgen zeker 200 meter en zien de kam van de Piz Mundaun, waar de anderen overheen lopen, hoog boven ons uit steken. Zij zitten zeker op meer dan 2000 meter.

We eten in de schaduw van een hut tussen 13.15 en 13.45 uur. We horen een **Tuinfluit**, die onze pauze opvrolijkt. Een **Koninginnepage** komt langs zeilen. Wat is hij of zij weer prachtig. Het is naar voor mij dat een **Koninginnepage** ook mannelijk kan zijn. Om 15.45 uur lopen we Surcuolm binnen. Het is daar 27°C. Op een terrasje drinken de vrouwen een frisdrankje (shorfi) en de mannen drinken binnen een lekker koud biertje. Na een half uurtje komt Tim ons ophalen en reizen we weer naar onze stek in Waltensburg. Het was een heerlijke dag.

Marijke Jonker

Naar Oberdütjen ten oosten van Waltensburg, meteen omhoog en via een pad met grote zigzagslingers naar Dutjer Alp; vandaar dalend naar Alp da Riein verder dalend naar de asfaltweg; dan met grote slingers westwaarts naar Riein.

dinsdag 20 juni

Nadat Tim het grootste gedeelte van de groep had afgezet in Unterdütjen, gingen wij nog hogerop en werden 10 minuten later afgezet in Oberdütjen (1517 m). Hij waarschuwde dat het pad naar boven moeilijk te vinden was en dat hij bij een vorige gelegenheid het pad dan ook had gemist. Sla bij een drinkbak rechtsaf, dan zal het wel goed komen. We sloegen te vroeg af en gevolgd door een kudde jong vee kwamen we uiteindelijk bij een tweede drinkbak en al kaart lezend en stappen tellend vonden we het zigzagpad omhoog richting Dutjen Alp. Onderweg zagen we *Soldanella Pusilla*, een soort die we nog niet gezien hadden op deze reis. *Plantago Alpina* pronkte in het zonlicht met zijn mooie gele helmknoppen. Walter ontdekte in een bocht van de weg de eerste *Pseudorchis Albida*, vroeger *Leucorchis Albida* geheten (*Witte Muggenorchis*). Later zagen we er meer, totaal zo'n 20 exemplaren, maar deze eerste was ook de grootste met een zwakke geur. Aangekomen op Dutjen Alp (2032 m) hadden we een mooi uitzicht op de ingestorte delen van de Rijnschlucht, die we op 16 juni bezocht hebben. Het oorspronkelijke plan om naar Dutjen Horn (2389 m) te lopen hebben we laten varen in verband met tijdgebrek. Vanaf de Alp een relaxte tocht richting Alp da Riein (1832 m). In een hoge berm onze eerste en laatste *Nigritella Rubra* gezien en een aantal *Botrychium Lunaria's* (*Maanvarentje*). Het terrein waar we doorheen liepen was prachtig ontwikkeld en zeker de moeite waard om er met de hele groep heen te gaan. Het pad naar beneden was moeilijk te vinden maar via een schitterend ontwikkeld kalkmoeras met een keur aan *Carex*-soorten kwamen we al zigzaggend in de buurt van een asfaltweg. Zoals zo vaak gebeurt bij een sanitaire stop: een soort nog niet eerder gezien nl. *Anemone Narcissiflora*. Via asfalt - weer eens een ander gevoel - kwamen we langs zeer kleurrijke bermen, een uitgestrekt moeras vol uitgebloeide *Eriophorum Latifolium*. Helaas te weinig tijd meer om het moerasgedeelte echt in te gaan. Annie zag tussen alle verschillende groentinten een zestal *Coeloglossum Viride* (*Groene Nachtorchis*), mooi in bloei. Ondanks het snelle lopen zagen we een floristenpaadje in de berm dat naar *Salvia Pratensis* Var. *Alba* leidde. Daar zag Walter hoogstwaarschijnlijk een *Glasvleugelpijlstaart* (hij had het beestje nog nooit in levende lijve gezien). We hebben hem/haar goed kunnen zien en dichterbij Riein zagen we er nog meer. Echt het gedrag van een *Pijlstaart* en de vleugels waren inderdaad volledig doorzichtig.

Twijfel bij het laatste stuk van de tocht: een binnendoorpaadje dat *misschien* leidde naar de bus of over het zekere asfalt maar veel meer meters. We kozen het laatste en vlogen over de weg, hier en daar toch nog een laatste soort meenemend, zoals *Tetragonobolus Maritimus*, een beauty van een *Hauwklaver* die ook nog in ons eigen Limburg op de Kunderberg voorkomt. Steeds kwam er weer een bocht en nog geen Riein. De tijd tikte weg, een paar minuten voor 16.00 uur passeerden we de eerste huizen van het dorp, maar geen bus, doorlopen, stadhuis, geen bus, doorlopen, bijna de moed opgegeven en ja gelukkig, *na het dorp* stond de bus. Het was één minuut voor vier en Tim zou klokke vier naar Sevegin vertrekken met ons erin.....

Manuel Kneepkens

Alp Dadens Sut en noordwesten van Waltensburg; vandaar in westelijke richting via koeien- en geitenpaadjes naar Rubi Sura, daarna nog ruim 300 meter stijgen naar de Bifertenhütte; dezelfde weg terug naar Rubi Sura; steile afdaling naar Chischarolas aan de Flem, dan via het dal naar Breil en hotel. (hoge wandeling)

woensdag 21 juni 2006

Nadat wij met een grote groep bij Rubi Sura (2172 m) waren aangekomen hebben wij eerst een koffiepauze gehouden. Daar werd afgesproken dat vier mensen, Annie, Gerrit, Manuel en ik, zouden proberen de Bifertenhütte (2482 m) te bereiken. Een andere gast uit Waltensburg, Walter, alias de verteller, ging met ons mee. Walter was bioloog van origine. Op die tocht hadden we toch wel het een en ander te overwinnen.

Wij moesten zesmaal een sneeuwvlakte oversteken en eenmaal een vrij brede, snel stromende beek. Alles lukte en na ruim anderhalf uur kwamen wij bij de Bifertenhütte aan. Wij hadden geluk, want daags tevoren was de hut weer voor het publiek opengesteld. Die dag waren de voorraden en herstelmaterialen door een heliocopter ingevlogen. Wij bezochten de hut en wij waren - op een Zwitser na die ons even eerder tegemoet was komen lopen - de eerste bezoekers in het seizoen 2006. Wij dronken er koffie en kochten er een ansichtkaart. De kaart werd voorzien van een stempel ten bewijze dat wij daar geweest waren. De hut telde 24 slaapplekken, niet te geloven dat dat mogelijk was. Voor mijn gevoel kon je je er nu al nauwelijks keren.

Op deze hoogte was sprake van echte hoog-alpiene flora, kleine dapper bloeiende planten in het rotspuin. Indrukwekkend te zien hoe planten zich daar staande kunnen houden. Het was moeilijk er vandaan te komen, maar tegen 14.00 uur moest toch echt de terugreis worden begonnen. Deze leidde via Rubi Sura en vervolgens met de afdaling van ongeveer 500 meter naar de Flem. Daarna werd langs de Flem gewandeld in de richting van Brigels en vandaar via het bospad naar Waltensburg. Wij kwamen daar om ongeveer 18.00 uur aan.

Ferdi Uilhoorn

woensdag 21 juni

Bij Rubi Sura splitste zich een groepje af van de hoofdgroep. Via een langzaam stijgend pad kwamen we al snel in de (sub)alpiene vegetatie met *Draba Azoides*, *Silene Acaulis*, *Salix Serpyllifolia*, *Plantago Atrata* e.d. Na verschillende sneeuwveldjes en een brede smeltwaterbeek te zijn gepasseerd, kwamen we op een prachtige hoogvlakte, waar ook de Bifertenhütte (2487 m) staat. Op die hoogvlakte een karige, maar prachtig ontwikkelde vegetatie. Honderden exemplaren van *Soldanella Alpina* bij elkaar als een korenveld. We liepen niet door een wilgenbos maar er overheen, *Salix Reticulata* in de wollige vorm: de blaadjes van deze alpiene wilg droegen hun lange haren. Verder waren er goed ontwikkelde *Loiseleria Procumbens*-veldjes te zien. Ook veel exemplaren van *Llodia Serotina* waren er te bewonderen en hier en daar een exemplaar van *Linaria Alpina*. In spleetjes van de rotspartijen werden *Minuartia sedoides* en *Minuartia verna* aangetroffen, alsook *Saxifraga Seguieri*, een van de weinige planten die we niet op naam konden brengen betrof een *Artemisia*. De soort zal *Artemisia Umbelliformis* of *Artemisia Genipi* gaan heten, gezien de informatie in de Flora Helvetica en de verspreidingskaartjes.

Manuel Kneepkens

woensdag 21 juni

Na een vroeg ontbijt om 7.30 in plaats van 8.00 uur, vertrokken we om 8.00 uur met het busje naar Alp Dado Sud op 1833 meter. Van daaruit geklommen naar Rubi Sura op 2172 meter. Hier kwamen we om 10.15 uur aan. Dit is boven de boomgrens. Daar zagen we Wit Kartelblad en Kwastjesbloem. Manuel plaatste Rood naast Wit kartelblad voor een nog mooiere foto. Wij noemen dit natuurmanipulatie. Maar ja, Manuel en manipulatie lijken veel op elkaar.

De afdaling naar Breil was prachtig, sneeuw op de Alpen, grillige rotsen en prachtige flora, waaronder Wolfsmelk en een soort Blauwe Geraniums of is het meervoud Gerania?

Na een verkoelende pauze aan een van de moeder-riviertjes van de Rijn verkozen we langs dit moeder-riviertje terug te lopen. Daar woei een heerlijk koele wind. We hoorden de alarmfluiten van de Alpen Marmot. In Breil hebben we nog wat yoghurt en ijs gekocht. Vanaf Breil door het bos naar ons hotel gelopen. Prachtige dag gehad!

Arie Ruijter

Noot van de typmiej:

Tijdens de afdaling vanaf de Rubi Sura merkte Arie op uit de grond van zijn hart 'Wie dit niet mooi vindt, is ziek'.

Alp Dadens Sut en noordwesten van Waltensburg; bij Rubi Sura meteen via hetzelfde pad naar Chischarolas aan de Flem, dan via het dal naar Breil en hotel.

woensdag 21 juni

Om 9.00 uur worden Gre, Janny en Cécile naar het vertrekpunt van de grote groep gebracht. We klimmen eerst ruim 200 meter omhoog en lunchen uit de wind bij het verlaten skirestaurant. Vlakbij zijn sneeuwveldjes met *Soldanella* en allerlei soorten *Gentianen*.

Zelfde bloemrijke pad terug; via alpenweiden en een steile afdaling door mooi bos terug naar Waltensburg. Onderweg vindt Janny een koeienbel met doorgesleten leren band; in haar rugzak bereikt deze 'Clarezia'. We zijn heel tevreden dat we op dezelfde hoogte zijn geweest als de drie bergtoppen aan de overkant van de 'Vorderthein'.

Cecile Arnold

Passo del Lucomagno ten zuiden van het stuwmeer bij Platta; via Val Termine klimmen naar Passo d'Uomo en Passo Colombo naar Alpe Casaccia. o.l.v. Tim Zoetmulder

donderdag 22 juni

De andere groep die de hoge tocht maakte bestond uit negen personen. Zij liepen over de volgende passen, Passo dell Uomo (2300 m), Passo dell Colomba (2381 m), Pinto dell Canli (2131 m). Zij zagen drie fladderende Sneeuwvinken en de twee eerste lopers zagen twee Alpen Marmotten. Vanaf de parkeerplaats meteen een veelbelovend hellinkje, met *Biscutella Laevigata* (Brilkruid). Op een helling een mooi ontwikkeld *Alnetum Viridis* (bos van Groene Elzen); daar tegenover de eerste en de laatste *Gentiana Punctata*. Verder dalend steengroeven met mini-tuintjes van o.a. de sterk geurende *Daphne Striatum*. Tijdens het laatste gedeelte van de daling op weg naar Alpe Casaccia (1820 m) door een heidevegetatie met veel bloeiende *Rhododendron Ferrugineum* en met *Athyrium Distentifolium*. En zij stapten in het busje te Samprou.

Manuel Kneepkens

Lukmanierpas: vanaf het stuwmeer gelopen naar Platta.

donderdag 22 juni

Om 6.00 uur een wandeling gemaakt in de omgeving van onze verblijfplaats. Er was wederom geen wolkje te bekennen. Een zeer donkere **Eekhoorn** liet zich bewonderen; op een tiental meters afstand deed een **Goudvink** zich te goed aan de knoppen van een boom.

Om 9.00 uur vertrokken we in twee groepen, eerst werd er koffie gedronken op de pas Passo dell'Locomagi op een hoogte van 1914 meter. De lage wandeling werd gemaakt met zes personen, het pad volgde het riviertje Froda, bij aanvang was er nog een stenen brug over deze rivier; die was van een oude Romeinse weg. Aan planten zagen we o.a. **Maanvarens**, 2 stuks **Groene Nachtorchissen**, **Ogentroost**, **Driekleurig Viooltje**, **Centaurie Nervosa** en grote partijen bloeiende **Alpenroosjes** en **Wolverlei**. Op een steen in het stromende water groeide een bloeiende **Saxifraga Stellaris**. Boven ons vloog de **Steenarend** die lastig werd gevallen door een veel lawaai makende **Kraai**. En vandaag voor het eerst op deze reis hadden we regendruppels, ook werd voor het eerst de **Waterspreeuw** door ons waargenomen, langs de rivier Froda. Bij het dorpje Platta stond de chauffeur ons op te wachten na deze prachtige wandeling.

Mien van de Laar en Theo Meulendijks

Vanaf het plein bij het kerkje van Falera; via de Senda Sursil, Ladir en Ruschein naar Siat.

vrijdag 23-06-2006

In Falera bezochten we bij aankomst het Gothische kerkje St. Remigius uit de 15^e eeuw. De Romaanse toren werd in de 12^e eeuw gebouwd.

Opvallend aan de linkermuur is een groot horizontaal fresco met Het laatste avondmaal uit 1646, gerestaureerd van 1975-1982. Jezus zit in het midden met een rechthoekige nimbus om zijn hoofd achter een rijkelijk gedekte tafel met vis, brood, fruit en wijn. Hij is in gesprek met Johannes. Daarnaast de andere apostelen. Opvallend is de karakteristieke weergave van elke apostel, met name genoemd. Judas zit vóór de tafel met één hand op de borst, in de andere een geldbuidel. Hij heeft geen nimbus. Op de rechtermuur Het laatste oordeel uit 1800, een triest geheel. Het oog wordt naar het koor getrokken. Tabernakels met Rococo krullen. Een barok altaar. De beschilderingen en het in goud gevatte houtsnijwerk zien er rijk uit, hoewel het naar mijn smaak een drukke bedoening is. Links in het koor een prachtig fresco met de kruisiging. Verder een afbeelding van St. Remigius en Augustinus, gecompleteerd met houten beeldhouwwerkjes. Op het gewelf zijn musicerende engelen afgebeeld. Voor het koor aan elke kant een vers bloemstuk met zonnebloemen, roze rozen en gipskruid.

Ook in de andere kerkjes zagen we dergelijke barokwerken.

St. Remigius (bisschop van Reims) heeft Chlodowech I (beter bekend onder de naam Clovis), koning der Franken, met een groot deel van zijn gevolg bekeerd en in 496 in de kathedraal van Reims gedoopt. Hij wordt gezien als de stichter van het Christendom in Gallië. (Europa).

Achter het kerkje een nederzetting uit het Bronzen tijdperk – 1800-800 vC – met een grotendeels intact gebleven ommuring. Er staat één menhir – Keltisch voor lange steen – en vele megalieten – Grieks voor grote stenen. De zonnestand geeft d.m.v. deze stenen een jaargetijdenberekening.

Na dit alles laten we ons de koffie met Nussstange of Nusstorte goed smaken, een traktatie van de KNNV.

Lopend in de richting Ladir hebben we vanaf de hoogte een mooi uitzicht op de overkant met het kerkje en de Nederzetting van Falera. In het zonnige landschap glijden witte wolken statig over en langs de bergtoppen.

Na de lunch, op een koele schaduwplek, vlinderen en drie **Apollo's** om ons heen en hoog in de berm staat de **Bergnachtsorchis**. Even later - we naderen Ruschein - zit een prachtige frisse **Kleine Vos** op **Knautia**. Hoog in de lucht een **Zwarte Wouw**.

Verskillende houten gevels zijn hier beschilderd met spreuken. We wandelen verder met links van de weg een panorama waar we ook Waltensburg zien liggen.

Op de steile hellingen zijn de boeren bezig met hooivorken het hooi binnen te halen, terwijl **Distelvlinders** van **Rode Klaver** snoepen. Arie nam even de tijd om aan het geogste hooi te ruiken, wij volgden zijn voorbeeld, een heerlijk kruidige, zurige geur. Het is 27°C. We kunnen regelmatig onze handen en gezichten verfrissen met vers bronwater uit de uitgeholde boomstammen langs de wegen. Een **Steenarend** gaat hoog in de lucht een gevecht aan met **Kraaien**.

Even buiten Siat staat een aardig kerkje van buiten versierd met Retro-Romaans schilderwerk. Voor het kerkje is de berm rijkelijk voorzien van **Kartuizer Anjers**. Heel aardig is het Siat te benaderen. De nauwe toegangsweg is nog ongeplaveid. Een paar prachtige oude houten boerderijen hebben aan de voorzijde een overdekte open gevel, waar je allerlei rijkdommen van hout kunt zien.

Ik heb me laten vertellen dat er een teveel is aan hout hier. In elk geval kan er gezegd worden dat men het lief heeft, koestert en dat men er zich door laat verwarmen. Op een aardig terras drinken we een heerlijke verfrissing en zien van daaruit ons busje langs rijden. Het is half vier. Even later arriveren ook een verhitte Manuel en Annie, de bloemen- en plantenvrienden die zonder verfrissing meteen in het busje moeten stappen naar het hotel.

Danke schön für saubere Wiesen.

Andrina Boelaars-Bouterse

Busreis naar Nederland

zaterdag 24 juni

En dat was dan al weer de laatste dag van ons verblijf in Waltensburg. Dat betekende ook dat we vroeg moesten opstaan, voor mij was dat 4.45 uur. Je opknappen, laatste spullen inpakken, koffers naar buiten brengen, kamer ordenen enz. Vanaf 5.30 uur konden we ontbijten en om 6.00 uur volgde het vertrek. Ontbijten moest dus sneller dan anders, maar het lukte allemaal weer. Wij werden met de beide busjes van het huis naar Chur gebracht. Daar moesten wij overstappen op de grote bus, die ons naar Nederland terugbracht. Het was op dat moment ongeveer 7.15 uur en om ongeveer 8.00 uur passeerden wij de Zwitsers-Oostenrijkse grens.

Enkele minuten later stopte de bus bij Rasthof Rosenberger, waar nog de gelegenheid werd gegeven voor sanitaire bezigheden. Daarna kon de grote reis huiswaarts beginnen. Om ongeveer 8.30 uur werd de Pfändertunnel genomen en enkele minuten daarna werd de Oostenrijks-Duitse grens gepasseerd. De Alpen liggen dan al weer achter ons en zijn voor de meesten van ons – vermoedelijk – voorlopig eerst weer verleden tijd.

Om ongeveer 10.15 uur volgt de eerste echte stop bij Rasthof Aichen. Een half uur werd ons daar gegeven.

In de buurt van Karlsruhe belandden wij in een file. Op 'onze' Bahn was juist een verkeersongeval gebeurd. De hulpdiensten stoven ons aan alle kanten voorbij. Dat leverde toch wel een vertraging van een half uur op en daar zat niemand op te wachten.

Om ongeveer 14.30 uur volgde de twee stop bij Raststätte Hunsrück. Ongelooflijk hoe warm het toen al was. Om 15.00 uur werd aan het voorlaatste deel van de tocht begonnen. Om ongeveer 16.45 uur reed de bus Venlo binnen. Toen begon ieder afscheid van ieder te nemen. Een deel van de mensen stapte in Venlo uit en ging vervolgens met de NS in noordelijke, zuidelijke danwel westelijke richting. Een deel van de mensen bleef zitten en verliet om ongeveer 19.00 uur in Utrecht de bus.

Dat was het einde van een mooie excursiereis met veel mooi weer, leuke mensen en uitdagende bestemmingen en last but not least een reisleiding die het op de juiste manier aankon.

Ferdi Uilhoorn

Onze oudste deelnemer

Verantwoording, literatuurlijst en routebeschrijvingen bij de plantentabel

Voordat de reis begon zijn er zgn. waakzaamheidslijsten gemaakt. Dit zijn lijsten met namen van planten, die op een bepaalde dag of route verwacht kunnen worden op grond van reeds bestaande gegevens uit het KNNV-reisverslag Waltensburg-Vuorz 2004. Het helpt om nog gericht te kijken naar de veelheid aan soorten.

De plantenlijst is als volgt tot stand gekomen.

Van de plantensoorten, die in het veld op habitus herkend zijn, zijn de namen genoteerd. Vaak wordt ter controle nog in het veld naar details gekeken om e.e.a. te checken. Bij twijfel wordt, wanneer daar tijd voor is, ter plekke gedetermineerd met behulp van 1, 2 en 7b (zie lit.).

Bij twijfel wordt dat materiaal meegenomen. Dat gebeurt ook met planten, die niet vaak of nog nooit gezien zijn en uiteraard ook de plantensoorten uit 'moeilijke' geslachten.

In de loop van dezelfde avond wordt het meegenomen materiaal gedetermineerd, vooral met behulp van 4 en 5. Soms gebruiken we ook 7a en 7c. Meestal kan aan het meegebrachte materiaal een naam gegeven worden. Blijkt er onvoldoende of slecht materiaal meegenomen te zijn, dan wordt er geen naam genoteerd, maar wordt later opnieuw materiaal verzameld om tot een verantwoorde determinatie te komen.

Wanneer een plantensoort onder verschillende wetenschappelijke namen bekend is, wordt als volgt gehandeld: komt de soort ook in Nederland voor en geldt hier een andere naam (6), dan is de plant opgenomen met de naam zoals die in de Flora Helvetica (4) staat. De wetenschappelijke naam uit 6 wordt dan als 2^e naam vermeld.

De Nederlandse namen in de 2^e kolom komen uit Heukels (6) of uit Lambinon/De Langhe (3) e.a. of zijn niet officieel maar verzonnen; in dit laatste geval staat de naam dan tussen haakjes. Soms is gekozen voor een Duitse naam uit 4, ook dan staat de naam tussen haakjes.

De getallen in de 3e kolom geven de datum of de data aan waarop de soort is gezien. Tijdens vergelijkbare reizen is door de samenstellers vaak gekozen om de soort alleen op die dag te vermelden, waarop de soort *de eerste keer* met zekerheid is gezien. Daardoor kan het idee postvatten, dat in het begin veel soorten waargenomen worden en dat er later minder soorten worden gezien. Dat geeft geen goede indruk van de soortenrijkdom en de vegetatie die tijdens de verschillende routes gezien worden. Daarom is er voor gekozen om elke dag die soorten te noteren, die een redelijke afspiegeling zijn van de vegetatie die op die dag waargenomen is. Er is dus niet getracht om alle dagen alle soorten te noteren.

Om de gegevens overzichtelijk per soort te kunnen presenteren is deze keer bewust gekozen om de kolom met de 'familienamen' niet op te nemen.

Voorts is door de samenstellers van de plantenlijst dankbaar gebruik gemaakt van het materiaal, dat door anderen uit de groep meegenomen is, plantensoorten die we over het hoofd hebben gezien. In de tabel terug te vinden in kolom 3 als een getal + de letter a of b.

Gezien bovenstaande werkwijze is ook besloten om bij de tabel een uitgebreide beschrijving toe te voegen van de verschillende routes die dagelijks gelopen zijn, zodat bij een eventuele volgende reis wellicht een meer gericht gebruik van de tabel mogelijk is.

Reacties, op- of aanmerkingen via Annie Vos, telefoon: 0598-618009 of Manuel Kneepkens, telefoon: 0314-662958.

Geraadpleegde literatuur

- 1) Binz/Heitz - Schul- und Exkursionsflora für die Schweiz, 19e dr., 1990, Basel.
- 2) Grey-Wilson, Chr. en M. Blamey - Bergflora van Europa, 2003, Baarn.
- 3) Lambinon/De Langhe e.a. , Flora van België, het Groothertogdom Luxemburg, Noord-Frankrijk en de aangrenzende gebieden, 3e dr., 1998, Meise.
- 4) Lauber, Konrad / Gerhart Wagner - Flora Helvetica, 2e dr., 1998, Bern.
- 5) Lauber, Konrad / Gerhart Wagner - Bestimmungsschlüssel zur Flora Helvetica, 2^e dr., 1998, Bern.
- 6) Meijden, R. van der - Heukels' Flora van Nederland, 23e dr., 2005, Groningen.
- 7) Rothmaler, W. - Exkursionsflora von Deutschland:
a- band 2: Gefäßpflanzen: Grundband, 15e dr., 1994, Stuttgart.
b- band 3: Gefäßpflanzen: Atlasband, 19e dr., 1995, Stuttgart.
c- band 4: Gefäßpflanzen: Kritischer Band, 10e dr., 2005, München.

Routebeschrijvingen van de excursies

Omschrijvingen van de wandelingen t.b.v. het lezen van de plantenlijst.

12 juni	Waltensburg via zuidkant van het bos naar Breil/Brigels. Via de noordzijde van het bos van Breil/Brigels langs het stuwmeer en de Flem weer terug naar Waltensburg.
13 juni	Met de postbus naar Andiaast en vandaar klimmend via de oostzijde van het dal naar het stuwmeer Panix/Lag da Pigniu. Via de westzijde weer terug naar Andiaast en Waltensburg.
14 juni	Met hotelbusje naar Alp Dadens Sut, vandaar in noordwestelijke richting stijgend naar Alp Dadens Sura. Dan oostelijk naar Urschiu Sura en via Alp Sura en vervolgens via Alp Miez naar Ladinass, terug naar het hotel.
14 a	Met hotelbusje naar Alp Dadens, vandaar in westelijke richting naar het dal van de Flem, richting Breil/Brigels naar hotel.
14 b	Wandeling in het dorp Waltensburg.
15 juni	Met hotelbusje naar Disentis, ligt ten westen van Waltensburg. Via Lai de Nalps omhoog en dan één lang breed bospad volgen tot Mompé/Medel; ophaalplaats. Vandaar via Sedrun naar hotel.
15 a	Dezelfde startplaats maar over de noordhelling van de Rijn teruggelopen naar Sedrun, busje naar hotel.
16 juni	Met hotelbusje via Ilanz naar Trin, ten oosten van Waltensburg. Via Pintrun en Ransun steile afdaling naar de Rheinschlucht. Naar station Versam. Per trein naar Valendas, busje naar hotel.
16 a	Idem als 16 juni, maar i.p.v. de trein is er gelopen van Versam naar Valendas.
17 juni	(Vrije dag), gelopen van hotel via de noordzijde van het bos richting stuwmeer bij Breil/Brigels. Vandaar het dal van de Flem omhoog tot Chischarolas. Oosthelling op naar Burleun. Eerst noordelijk via Prau Grond Sura over weilanden en oostelijk dalend door het bos Spunda la Gneida en via het Ual de Labral naar beneden. Tot slot nog kalkmoerasje bij Gneida.
17 a	Wandeling van Ilanz naar Waltensburg/ noordhelling van het Rijndal
18 juni	Met hotelbusje naar Schlans ten westen van Waltensburg en vandaar nog verder omhoog. Wandelen langs Alp da Schlans Sut naar Prada Plauna. Daar verder omhoog naar en Tschegn Dadens Sura en berghut Sumitschun. Over Tschegn Dado oostelijk en vervolgens zuidelijk afdalend in een bos ten westen van het dal van de Flem naar Breil/Brigels en naar hotel.
18 a	Idem als 18 juni tot Tschegn Dadens Sud. Vandaar een eenvoudige wandeling via een wandelpad door Val Frisal naar Breil/Brigels en naar hotel.
19 juni	Per busje naar Triel in het Val Lumnezia gebracht en dan naar Wali bij het beginpunt van de kabelbaan. Klimmen naar de Stein, Hitzeggerkopf en Piz Mundaun. Onderweg een prachtig panoramisch uitzicht. De afdaling naar Surcuolm, per bus weer terug.
19 a	Per busje ook naar Val Lumnezia via Obersaxen. St Martin is vandaag het startpunt voor een leerzame wandeling door met bloemen bezaaide weiden. Eerst lopen we een 'Naturlehrpfad' richting Wali, vandaar uit zoeken we wat meer de bewoonde wereld op over het golvende landschap op weg naar Surcuolm.
20 juni	Per hotelbus naar Oberdutjen ten oosten van Waltensburg. Wandelend meteen omhoog en via een pad met grote zigzagslingers naar Dutjer Alp. Vandaar dalend naar Alp da Riein. Verder dalend naar de asfaltweg. Dan met grote slingers westwaarts naar Riein. Per bus weer naar het hotel.
20 a	Idem maar uitgestapt in Untere Dutjen. Via Oberdutjen, Caolm Sura, Raocins naar Riein. Genoeg tijd om door te lopen naar Sevgein via 2 alternatieve routes.
21 juni	Met busjes afgezet in Alp Dadens Sut en noordwesten van Waltensburg. Vandaar in westelijke richting via koeien- en geitenpaadjes naar Rubi Sura. Daarna nog ruim 300 meter stijgen naar de Bifertenhitte. Dezelfde weg terug naar Rubi Sura. Steile afdaling naar Chischarolas aan de Flem en dan via het dal naar Breil en hotel.
21 a	Idem maar bij Rubi Sura meteen via dezelfde pad naar Chischarolas aan de Flem en dan via het dal naar Breil en hotel.
22 juni	Met busjes afgezet op Passo del Lucomagno, ten zuiden van het stuwmeer bij Platta. Klimmen via Val Termine naar Passo d'Uomo en Passo Colombo naar Alpe Casaccia. Per bus weer terug.
22 a	Idem; vanaf afzetplaats is via de westzijde van het stuwmeer naar Platta gelopen.
23 juni	Met busjes afgezet op het plein bij het kerkje van Falera. Via de Senda Sursil vanaf gelopen via Ladir en Ruschein naar Siat. Per bus weer naar hotel.

Plantenlijst

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Dagen
<i>Achillea macrophylla</i>	(Grootbladig duizendblad)	15
<i>Achillea millefolium</i>	Duizendblad	12,15
<i>Acinos alpinus</i>	(Alpensteentijm)	12,13,15,15a,20
<i>Aconitum vulparia</i>	Gele monnikskap	13,16
<i>Actaea spicata</i>	Christoffelkruid	12,16
<i>Adenostyles alliariae</i>	(Grijze klierstijl)	15,22,23
<i>Aegopodium podagraria</i>	Zevenblad	12
<i>Agrimonia eupatoria</i>	Gewone agrimonie	12
<i>Agropyron repens</i> (Hk.: <i>Elytrigia r.</i>)	Kweek	15
<i>Agrostemma githago</i>	Bolderik	16
<i>Agrostis capillaris</i>	Gewoon struisgras	20,23
<i>Ajuga pyramidalis</i>	Piramidezenegroen	12,18,19,21
<i>Ajuga reptans</i>	Kruipend zenegroen	12,19,23
<i>Alchemilla alpina</i>	(Alpenvrouwenmantel)	13,14,17,22
<i>Alliaria petiolata</i>	Look-zonder-look	12
<i>Allium schoenoprasum</i>	Bieslook	19
<i>Alnus incana</i>	Witte els	17
<i>Alnus viridis</i>	(Groene els)	17,22
<i>Alopecurus pratensis</i>	Grote vossenstaart	17
<i>Anchusa officinalis</i>	Gewone ossentong	13,23
<i>Androsace chamaejasme</i>	(Dwergmansschild)	14,21,22
<i>Anemone narcissiflora</i>	(Narcis-anemoon)	20,20a
<i>Anemone nemorosa</i>	Bosanemoon	13
<i>Angelica sylvestris</i>	Gewone engelwortel	12
<i>Antennaria dioica</i>	Rozenkransje	14,14b,15,18,19,20,21,22
<i>Anthemis tinctoria</i>	Gele kamille	16
<i>Anthoxanthum alpinum</i>	(Alpenreukgras)	14,19
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Gewoon reukgras	12
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Fluitenkruid	16
<i>Anthyllis vulneraria</i>	Wondklaver	12,13,19,20
<i>Aquilegia atrata</i>	(Donkere akelei)	16,23
<i>Aquilegia vulgaris</i>	Wilde akelei	13
<i>Arabidopsis thaliana</i>	Zandraket	12
<i>Arabis alpina</i> ssp. <i>alpina</i>	(Alpenscheefkelk)	13,14,14a,19
<i>Arabis glabra</i>	Torenkruid	12
<i>Arabis subcoriacea</i>	(Bleekscheefkelk)	21
<i>Arabis turrata</i>	Torenscheefkelk	20a
<i>Arctium lappa</i>	Grote klit	14
<i>Arenaria serpyllifolia</i>	Zandmuur	13
<i>Armoracia rusticana</i>	Mierikswortel	16
<i>Arnica montana</i>	Valkruid	12,15,18,20,20a,21,22
<i>Arrhenatherum elatius</i>	Glanshaver	12,23
<i>Artemisia absinthium</i>	Absintalsem	12

<i>Artemisia umbelliformis/genipi</i>		21
<i>Artemisia vulgaris</i>	Bijvoet	12
<i>Aruncus dioecus</i>	Geitenbaard	13, 16
<i>Asperula cynanchica</i>	Kalkbedstro	16, 20
<i>Asperula taurina</i>	(Turiner Waldmeister)	13, 16
<i>Asplenium ruta-muraria</i>	Muurvaren	13, 16
<i>Asplenium trichomanes</i>	Steenbreekvaren	12, 16
<i>Asplenium viride</i>	Groensteel	13
<i>Aster alpinus</i>	(Alpenaster)	18
<i>Aster bellidiastrum</i>	(Alpenmadelief)	13, 15
<i>Astragalus alpinus</i>	(Alpenhokjespeul)	14, 22
<i>Astragalus glycyphyllos</i>	Hokjespeul	12, 16, 23
<i>Astrantia major</i>	Groot sterrenscherm	12
<i>Athyrium distentifolium</i>		22
<i>Athyrium filix-femina</i>	Wijfjesvaren	23
<i>Atropa belladonna</i>	Wolfskers	12, 16
<i>Avenella flexuosa</i> (<i>Deschampsia f.</i>)	Bochtige smele	12, 15
<i>Bartsia alpina</i>	(Alpenhelm)	14b, 15, 17, 19, 19a, 20, 21, 22
<i>Bellis perennis</i>	Madeliefje	12
<i>Berberis vulgaris</i>	Zuurbes	16
<i>Betula pendula</i>	Ruwe berk	12
<i>Biscutella laevigata</i>	Brilkruid	22
<i>Blechnum spicant</i>	Dubbelloof	14, 15, 18
<i>Blysmus compressus</i>	Platte bies	13
<i>Botrychium lunaria</i>	Maanvaren	14, 18, 19, 20, 22
<i>Brachypodium pinnatum</i>	Gevinde kortsteel	12, 20, 23
<i>Brachypodium sylvaticum</i>	Boskortsteel	12, 16, 23
<i>Briza media</i>	Beventjes	12, 13, 14, 15, 20, 23
<i>Bromus arvensis</i>	Akkerdravik	16
<i>Bromus benekenii</i>		23
<i>Bromus erectus/Bromopsis erecta</i>	Bergdravik	12, 13, 16
<i>Bromus hordeaceus</i>	Zachte dravik	12
<i>Bromus inermis</i>	Kweekdravik	23
<i>Bromus sterilis</i>	Ille dravik	13
<i>Bromus tectorum</i> (Hk: <i>Anisantha t.</i>)	Zwenkdravik	23
<i>Calluna vulgaris</i>	Struikhei	14, 18, 21, 22
<i>Caltha palustris</i>	Gewone dotterbloem	12, 13, 14, 19, 21
<i>Calystegia sepium</i>	Haagwinde	23
<i>Campanula barbata</i>	(Baardklokje)	17, 18, 18a, 20, 23
<i>Campanula cochlearifolia</i>	(Zodeklokje)	23
<i>Campanula glomerata</i>	Kluwenklokje	16
<i>Campanula patula</i>	Weideklokje	13, 16
<i>Campanula persicifolia</i>	Prachtklokje	16
<i>Campanula rotundifolia</i>	Grasklokje	12, 23
<i>Campanula rotundifolia forma alba</i>	Grasklokje (wit)	20
<i>Campanula scheuchzeri</i>	(Scheuchzer's klokje)	20
<i>Campanula trachelium</i>	Ruig klokje	12, 16

<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Herderstasje	12,16
<i>Cardamine alpina</i>	(Alpenveldkers)	21
<i>Cardamine amara</i>	Bittere veldkers	13,15,18a
<i>Cardamine flexuosa</i>	Bosveldkers	12
<i>Cardamine hirsuta</i>	Kleine veldkers	16
<i>Cardamine impatiens</i>	Springzaadveldkers	23
<i>Cardamine pratensis</i>	Pinksterbloem	18,19
<i>Cardamine resedifolia</i>	(Resedabladige veldkers)	18
<i>Carduus defloratus</i>	(Alpendistel)	13,16,20
<i>Carduus personata</i>	(Gemaskerde distel)	13,15,16,17
<i>Carex sylvatica</i>	Boszegge	13
<i>Carex alba</i>	Witte zegge	13,16
<i>Carex atrata</i>		14,22
<i>Carex capillaris</i>	(Draadsteelzegge)	13,22
<i>Carex davalliana</i>	Veenzegge	13,14,15,17,23
<i>Carex digitata</i>	Vingerzegge	13,15,22,23
<i>Carex echinata</i>	Sterzegge	17
<i>Carex ferruginea</i>	(Roestzegge)	15,20,21
<i>Carex flacca</i>	Zeegroene zegge	12,13,14,16,19,23
<i>Carex hirta</i>	Ruige zegge	13,17
<i>Carex hostiana</i>	Blonde zegge	13,14,17
<i>Carex lepidocarpa</i> (FH flava.aggr)	Schubzegge	15
<i>Carex montana</i>	Bergzegge	12
<i>Carex nigra</i>	Zwarte zegge	14,15,17,19
<i>Carex ornithopoda</i>	Vogelpootzegge	12
<i>Carex ovalis</i>	Hazenzegge	15,17
<i>Carex pallescens</i>	Bleke zegge	13,15,17
<i>Carex panicea</i>	Blauwe zegge	13,14,17
<i>Carex paniculata</i>	Pluimzegge	12,13,17,19
<i>Carex pilulifera</i>	Pilzegge	15
<i>Carex spicata</i>	Gewone bermzegge	12,23
<i>Carex sylvatica</i>	Boszegge	13,16,17,23
<i>Carex viridula</i> (Hk: C.oederi)	Dwergzegge	17
<i>Carlina acaulis</i>	(Zilverdistel)	13,14,15
<i>Carum carvi</i>	Karwij	12,17,23
<i>Castanea sativa</i>	Tamme kastanje	12
<i>Centaurea cyanus</i>	Korenbloem	23
<i>Centaurea jacea</i>	Knoopkruid	23
<i>Centaurea montana</i>	Bergcentaurie	23
<i>Centaurea nervosa</i>	(Geveerde centaurie)	22a
<i>Centaurea scabiosa</i>	Grote centaurie	12,13,15,16,20,23
<i>Centranthus ruber</i>	Rode spoorbloem	12,23
<i>Cephalanthera damasionum</i>	Bleck bosvogeltje	16
<i>Cephalanthera longifolia</i>	Wit bosvogeltje	12
<i>Cephalanthera rubra</i>	Rood bosvogeltje	16
<i>Cerastium arvense</i>	Akkerhoornbloem	13,15
<i>Cerastium fontanum</i> ssp. vulgare	Gewone hoornbloem	12

<i>Cerastium tomentosum</i>	Viltige hoornbloem	13
<i>Chaenorrhinum minus</i>	Kleine leeuwenbek	16
<i>Chaerophyllum aureum</i>	Gouden ribzaad	23
<i>Chaerophyllum villarsii</i>	(Villars' ribzaad)	12, 13, 14, 15, 16, 18
<i>Chelidonium majus</i>	Stinkende gouwe	16
<i>Chenopodium album</i>	Melganzenvoet	16
<i>Chenopodium bonus-henricus</i>	Brave hendrik	12
<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	Verspreidbladige goudveil	12, 13, 14, 15, 17, 20
<i>Cicerbita alpina</i>	(Alpenmelksla)	15
<i>Cirsium acaule</i>	Aarddistel	12, 19
<i>Cirsium arvense</i>	Akkerdistel	16
<i>Cirsium helenioides</i>	Ongelijkbladige distel	15, 22a
<i>Cirsium oleraceum</i>	Moesdistel	13, 19a
<i>Cirsium palustre</i>	Kale jonker	12
<i>Cirsium spinosissimum</i>	(Alpenvederdistel)	14, 20, 21
<i>Cirsium vulgare</i>	Speerdistel	12
<i>Clematis vitalba</i>	Bosrank	16
<i>Clinopodium vulgare</i>	Borstelkrans	12, 16, 23
<i>Coeloglossum viride</i>	Groene nachtorchis	13, 20, 21, 22, 22a
<i>Colchicum autumnale</i>	Herfsttijloos	13, 16
<i>Convallaria majalis</i>	Lelietje-van-dalen	16
<i>Convolvulus arvensis</i>	Akkerwinde	16, 23
<i>Cornus sanguinea</i>	Rode kornoelje	16
<i>Corylus avellana</i>	Hazelaar	12
<i>Cotoneaster cf. tomentosa</i>	(Viltige dwergmispel)	16
<i>Crepis aurea</i>	(Gold-Pippau; Goudbloemstreepzaad)	12, 13, 14, 14b, 15, 19, 21, 22, 23
<i>Crepis biennis</i>	Groot streepzaad	12, 15, 23
<i>Crepis paludosa</i>	Moerasstreepzaad	15, 19, 23
<i>Crocus albiflorus</i>	Bonte krokus	14
<i>Crocus spec.</i>	een crocus	13, 19
<i>Cruciata laevipes</i>	Kruisbladwalstro	14, 23
<i>Cynosurus cristatus</i>	Kamgras	12, 13, 15, 22a, 23
<i>Cypripedium calceolus</i>	Vrouwenschoentje	16
<i>Cystopteris fragilis</i>	Blaasvaren	13, 15, 17
<i>Dactylis glomerata</i>	Kropaar	12
<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	Bosorchis	15, 16, 23
<i>Dactylorhiza majalis</i>	Brede orchis	12, 14, 14b, 15, 19, 21
<i>Daphne mezereum</i>	Rood peperboompje	14, 18, 21, 22
<i>Daphne striata</i>	(Gestreept peperboompje)	14, 18, 20, 21, 22
<i>Daucus carota</i>	Peen	16
<i>Deschampsia caespitosa</i>	Ruwe smele	13, 14
<i>Dianthus carthusianorum</i>	Kartuizer anjer	15, 15a
<i>Dianthus deltoides</i>	Steenanjer	23
<i>Dianthus superbus</i>	Prachtanjer	20a
<i>Dianthus sylvestris</i>	(Wilde tuinanjer)	12, 20, 20a
<i>Digitalis grandiflora</i>	Grootbloemig vingerhoedskruid	23

<i>Diplotaxis tenuifolia</i>	Grote zandkool	16
<i>Draba aizoides</i>	(Geel hongerbloempje)	21,22
<i>Draba hoppeana</i>	(Hoppe's hongerbloempje)	14
<i>Drosera rotundifolia</i>	Ronde zonnedauw	15
<i>Dryas octopetala</i>	(Achtster; Zilverwortel)	14, 16, 19, 19a, 21
<i>Dryopteris carthusiana</i>	Smalle stekelvaren	12
<i>Dryopteris filix-mas</i>	Mannetjesvaren	12
<i>Echium vulgare</i>	Slangenkruid	12, 16, 23
<i>Eleocharis quinqueflora</i>	Armbloemige waterbies	17, 20, 22
<i>Empetrum nigrum</i>	Kraaihei	18
<i>Epilobium angustifolium</i> (-Cham.a.)	Wilgenroosje	15
<i>Epipactis helleborine</i>	Brede wespenorchis	12, 16
<i>Equisetum arvense</i>	Heermoes	12
<i>Equisetum hyemale</i>	Schaafstro	16
<i>Equisetum sylvaticum</i>	Bospaardenstaart	13, 14, 15, 18a
<i>Equisetum telmateia</i>	Reuzenpaardestaart	17a
<i>Equisetum variegatum</i>	Bonte paardenstaart	13, 15, 17, 19, 19a, 20a
<i>Erica carnea</i>	(Sneeuwheide)	13
<i>Erigeron acer</i>	Scherpe fijnstraal	16
<i>Erigeron annuus</i>	Zomerfijnstraal	16
<i>Eriophorum latifolium</i>	Breed wollegras	13, 14, 15, 17, 19, 19a, 20a, 22
<i>Eriophorum vaginatum</i>	Eenarig wollegras	19, 22
<i>Erophila verna</i>	Vroegeling	15
<i>Eupatorium cannabinum</i>	Koninginnekruid	17
<i>Euphorbia amygdaloides</i>	Amandelwolfsmelk	16
<i>Euphorbia cyparissias</i>	Cipreswolfsmelk	12, 14
<i>Euphrasia brevipila</i>		22a
<i>Euphrasia hirtella</i>	(Wollige ogentroost)	17
<i>Fagus sylvatica</i>	Beuk	12
<i>Festuca arundinacea</i>	Rietzwenkgras	23
<i>Festuca pratensis</i>	Beemdlangetbloem	13
<i>Festuca rubra</i>	Rood zwenkgras	12, 14, 23
<i>Filipendula ulmaria</i>	Moerasspirea	12, 16
<i>Fragaria vesca</i>	Bosaardbei	12
<i>Fraxinus excelsior</i>	Es	12
<i>Fumaria officinalis</i>	Gewone duivenkervel	12, 23
<i>Gagea fistulosa</i>		14
<i>Galeopsis tetrahit</i>	Gewone hennepnetel	22a
<i>Galium aparine</i>	Kleefkruid	16
<i>Galium mollugo</i>	Glad walstro	12, 23
<i>Galium odoratum</i>	Lieievrouwebedstro	12
<i>Galium pumilum</i>	Kalkwalstro	13, 14, 20
<i>Galium rotundifolium</i>	(Rondbladig walstro)	12, 16, 23
<i>Galium verum</i>	Geel walstro	12
<i>Gentiana acaulis</i>	(Breedbladige gentiaan)	14, 15, 17, 19, 20, 21, 22
<i>Gentiana cruciata</i>	Kruisbladgentiaan	13

<i>Gentiana punctata</i>	(Gestippelde gentiaan)	22
<i>Gentiana verna</i>	(Voorjaarsgentiaan)	13,14,14b,17,18,19,20,21,22
<i>Geranium pratense</i>	Beemdooievaarsbek	15,23
<i>Geranium pusillum</i>	Kleine ooievaarsbek	16
<i>Geranium pyrenaicum</i>	Bermooievaarsbek	12
<i>Geranium robertianum</i>	Robertskruid	12
<i>Geranium sanguineum</i>	Bloedooievaarsbek	12,16,23
<i>Geranium sylvaticum</i>	Bosooievaarsbek	12,13
<i>Geum montanum</i>	(Bergnagelkruid)	14,17,18,19,21,22
<i>Geum reptans</i>	(Kruipend bergnagelkruid)	23
<i>Geum rivale</i>	Knikkend nagelkruid	12,13,14,14b,15,23
<i>Geum urbanum</i>	Geel nagelkruid	12,16
<i>Glechoma hederacea</i>	Hondsdrif	16
<i>Globularia cordifolia</i>	(Hartbladige kogelbloem)	14,16,21
<i>Gnaphalium supinum</i>	(Liggende droogbloem)	20
<i>Gnaphalium sylvaticum</i>	Bosdroogbloem	14
<i>Goodyera repens</i>	Dennenorchis	16
<i>Gymnadenia conopsea</i>	Grote muggenorchis	16,20,21,23
<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	Gebogen driehoeksvaren	12,18
<i>Gymnocarpium robertianum</i>	Rechte driehoeksvaren	13
<i>Gypsophila repens</i>	(Kruipend gipskruid)	12,16
<i>Hedera helix</i>	Klimop	16
<i>Helianthemum alpestre</i>	(Alpenzonneoosje)	14
<i>Helianthemum nummularium</i>	Geel zonneoosje	14,16,20,21
<i>Helictotrichon pratense</i>	Beemdhaver	12
<i>Helictotrichon pubescens</i>	Zachte haver	12
<i>Hepatica nobilis</i>	Leverbloempje	13,16
<i>Heracleum sphondylium</i>	Gewone berenklaauw	12,16
<i>Hieracium amplexicaule</i>	Stengelomvattend havikskruid	18
<i>Hieracium aurantiacum</i>	Oranje havikskruid	23
<i>Hieracium caespitosum</i>	Weidehavikskruid	12
<i>Hieracium lactucella</i>	Spits havikskruid	12,13
<i>Hieracium laevigatum</i>	Stijf havikskruid	12
<i>Hieracium murorum</i>	Muurhavikskruid	15,17
<i>Hieracium pilosella</i>	Muizenoor	12,21
<i>Hieracium staticifolium</i>	(Engelsgrasbladig muizenoor)	13,20a,23
<i>Hieracium villosum</i>	(Viltig havikskruid)	22
<i>Hippocrepis comosa</i>	Paardenhoeftlaver	12,13,14,20,23
<i>Hippocrepis emerus</i>	Struikpaardenhoeftlaver	12
<i>Hippophaë rhamnoides</i>	Duindoorn	20
<i>Holcus lanatus</i>	Gestreepte witbol	23
<i>Homogyne alpina</i>	(Alpenlattich)	13,14,15,18a,22
<i>Humulus lupulus</i>	Hop	17a
<i>Huperzia selago</i>	Dennenwolfsklaauw	19
<i>Hypericum maculatum ssp. macu.</i>	Gevlekt hertschooi	23
<i>Hypericum montanum</i>	Berghertschooi	16,23
<i>Hypericum perforatum</i>	Sint-Janskruid	21

<i>Hypochaeris radicata</i>	Gewoon biggenkruid	16
<i>Hypochaeris uniflora</i>	(Eenhoofdig biggenkruid)	15, 19a
<i>Impatiens parviflora</i>	Klein springzaad	16
<i>Juncus articulatus</i>	Zomprus	13
<i>Juncus effusus</i>	Pitrus	12
<i>Juncus inflexus</i>	Zeegroene rus	14
<i>Juncus jacquinii</i>	(Jacquin's rus)	22
<i>Juncus monanthos</i>		22
<i>Juniperus communis</i>	Jeneverbes	16
<i>Juniperus communis ssp. nana</i>	(Dwergjeneverbes)	14, 19, 21
<i>Kernera saxatilis</i>	(Bolhauwtje)	13
<i>Knautia arvensis</i>	Beemdkroon	12, 14, 15, 16, 20, 20a, 23
<i>Knautia dipsacifolia</i>	Bergknautia	12, 14, 16
<i>Koeleria pyramidata agg.</i>	een Fakkelfras	12
<i>Lactuca serriola</i>	Kompassla	23
<i>Lamium album</i>	Witte dovenetel	12, 14, 16
<i>Lamium galeobdolon ssp. galeob.</i>	Gele dovenetel	12
<i>Lamium galeobdolon ssp. flavidum</i>	(Bleekgele dovenetel)	16
<i>Larix decidua</i>	Europese lork	22
<i>Laserpitium gaudinii</i>	(Gaudin's laserkruid)	16
<i>Laserpitium halleri</i>	(Haller's laserkruid)	15
<i>Laserpitium latifolium</i>	Breed laserkruid	12, 16, 23
<i>Laserpitium siler</i>	(Berglaserkruid)	16
<i>Lathyrus latifolius</i>	Brede lathyrus	16
<i>Lathyrus pratensis</i>	Veldlathyrus	12, 23
<i>Lathyrus sylvestris</i>	Boslathyrus	12, 23
<i>Lathyrus vernus</i>	Voorjaarslathyrus	16
<i>Leontodon hispidus</i>	Ruige leeuwentand	12, 13
<i>Leucanthemopsis alpina</i>	(Alpenmargriet)	21, 22
<i>Leucanthemum vulgare</i>	Gewone margriet	12, 20
<i>Ligusticum mutellina</i>	(Alpen-Liebstock)	17, 18, 19, 20, 21
<i>Ligusticum mutellinioides</i>		22
<i>Ligustrum vulgare</i>	Wilde liguster	16
<i>Lilium martagon</i>	Turkse lelie	14a, 16
<i>Linaria alpina</i>	(Alpenleeuwenbekje)	14, 21, 23
<i>Linum catharticum</i>	Geelhartje	12, 13, 23
<i>Listera cordata</i>	Kleine keverorchis	19a
<i>Listera ovata</i>	Grote keverorchis	12, 15, 16, 16a, 18, 20
<i>Lloydia serotina</i>	(Dwerglelie)	14, 21, 22
<i>Loiseleuria procumbens</i>	(Kruipend rotsroosje)	14, 19, 22
<i>Lonicera alpigena</i>	(Alpenkamperfoelie)	15
<i>Lonicera periclymenum</i>	Wilde kamperfoelie	12
<i>Lonicera xylosteum</i>	Rode kamperfoelie	12, 20
<i>Lotus corniculatus</i>	Gewone rolklaver	12, 15a, 21
<i>Lotus maritimus/ Tetragonolobus m.</i>	Hauwklaver	20, 20a
<i>Lotus pedunculatus</i>	Moerasrolklaver	13
<i>Luzula campestris</i>	Gewone veldbies	12

<i>Luzula lutea</i>	(Gele veldbies)	22
<i>Luzula luzuloides</i>	Witte veldbies	12,17,23
<i>Luzula multiflora</i>	Veelbloemige veldbies	15
<i>Luzula nivea</i>	(Sneeuw witte veldbies)	17a
<i>Luzula pilosa</i>	Ruige veldbies	12,23
<i>Luzula sudetica</i>	(Sudeten-veldbies)	21
<i>Luzula sylvatica</i>	Grote veldbies	13,15
<i>Lycopodium annotinum</i>	Stekende wolfsklauw	17,19a
<i>Lycopodium clavatum</i>	Grote wolfsklauw	14b,22
<i>Lysimachia nemorum</i>	Boswederik	12,13,15,23
<i>Lysimachia vulgaris</i>	Grote wederik	16
<i>Maianthemum bifolium</i>	Dalkruid	12,15,16a
<i>Matricaria discoidea</i>	Schijfkamille	16
<i>Matricaria recutita</i>	Echte kamille	15
<i>Medicago lupulina</i>	Hopklaver	12
<i>Medicago sativa</i>	Luzerne	16
<i>Melampyrum pratense</i>	Hengel	12,13,15,16
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	(Boshengel)	15,16,23
<i>Melica nutans</i>	Knikkend parelgras	12,23
<i>Melilotus altissimus</i>	Goudgele honingklaver	16
<i>Melilotus officinalis</i>	Citroengele honingklaver	16
<i>Mentha aquatica</i>	Watermunt	17
<i>Mentha longifolia</i>	Hertsmunt	13
<i>Menyanthes trifoliata</i>	Waterdrieblad	20,20a
<i>Mercurialis perennis</i>	Bosbingelkruid	16
<i>Milium effusum</i>	Bosgierstgras	12
<i>Minuartia sedoides</i>	(Dwergveldmuur)	14,21
<i>Minuartia verna</i>	(Voorjaarsveldmuur)	21,22
<i>Moehringia mucosa</i>	(Moos-Nabelmiere)	12,16,20,23
<i>Moehringia trinervia</i>	Drienerfmuur	12
<i>Molinia caerulea</i>	Pijpenstrootje	15
<i>Moneses uniflora</i>	Eenbloemig wintergroen	15,17,18,19a,20
<i>Mycelis muralis</i>	Muursla	12,16,23
<i>Myosotis alpestris</i>	(Alpenvergeet-mij-nietje)	14
<i>Myosotis arvensis</i>	Akkervergeet-mij-nietje	12
<i>Myosotis sylvatica</i>	Bosvergeet-mij-nietje	17
<i>Nardus stricta</i>	Borstelgras	14,15,17,19,19a,20,21
<i>Neottia nidus-avis</i>	Vogelnestje	16
<i>Nigritella rubra</i>	(Rode vanilleorchis)	20,20a
<i>Onobrychis arenaria</i>	(Zandesparcette)	23
<i>Onobrychis montana</i>		22
<i>Onobrychis viciifolia</i>	Esparcette	12,13,14,15,16,20
<i>Ononis repens</i>	Kruipend stalkruid	12,20
<i>Orchis coriophora</i>	Wantsenorichis	12
<i>Orchis mascula</i>	Mannetjesorchis	12,18,19a
<i>Orchis ustulata</i>	Aangebrande orchis	12,16,20,23
<i>Origanum vulgare</i>	Wilde marjolein	12,16

<i>Orobanche alba</i>	Tijmbremraap	23
<i>Oxalis acetosella</i>	Witte klaverzuring	12
<i>Oxalis fontana</i> (Hk.: <i>O. stricta</i>)	Stijve klaverzuring	16
<i>Oxytropis campestris</i>	(Alpenspitsskiel/Beemdvlaggewikke)	22
<i>Oxytropis jacquini</i>	(Bergspitsskiel)	19a
<i>Papaver dubium</i>	Bleke klaproos	12, 16
<i>Papaver rhoeas</i>	Grote klaproos	23
<i>Paris quadrifolia</i>	Eenbes	12, 13, 15, 16, 16a, 18a
<i>Parnassia palustris</i>	Parnassia	13, 20, 20a
<i>Pedicularis recutita</i>	(Roodbruin kartelblad)	15, 19a, 20, 22
<i>Pedicularis tuberosa</i>	(Knolkartelblad)	22
<i>Pedicularis verticillata</i>	(Kranskartelblad)	14, 19, 20a, 21,
<i>Pedicularis verticillata forma alba</i>	(Wit kranskartelblad)	22
<i>Petasites albus</i>	Wit hoefblad	15
<i>Petasites paradoxus</i>	(Alpenhoefblad)	13
<i>Peucedanum ostruthium</i>	Meesterwortel	15, 22
<i>Phegopteris connectilis</i>	Smalle beukvaren	17
<i>Phleum alpinum</i>	(Alpendoddegras)	19, 20, 21
<i>Phleum pratense</i>	Timoteegras	15
<i>Phragmites australis</i>	Riet	16
<i>Phyteuma betonicifolium</i>	(Grote rapunzel)	15
<i>Phyteuma hemisphaericum</i>	(Grasrapunzel)	21
<i>Phyteuma nigrum</i>	Zwartblauwe rapunzel	12, 15
<i>Phyteuma orbiculare</i>	(Bolrapunzel)	12, 20a
<i>Phyteuma ovatum</i>	(Haller's rapunzel)	16
<i>Phyteuma spicatum</i>	Witte rapunzel	15
<i>Picea abies</i>	Fijnspar	17
<i>Pimpinella major</i>	Grote bevernel	13, 15
<i>Pimpinella saxifraga</i>	Kleine bevernel	12
<i>Pinguicula alpina</i>	(Alpenvetblad)	13, 14, 17, 18, 20, 21, 22
<i>Pinguicula vulgaris</i>	Vetblad	13, 15, 17, 19, 20, 20a
<i>Pinus cembra</i>	(Arve)	22
<i>Pinus nigra</i>	Zwarte den	22
<i>Pinus sylvestris</i>	Grove den	22
<i>Plantago alpina</i>	(Alpenweegbree)	20
<i>Plantago atrata</i>	(Bergweegbree)	14, 21
<i>Plantago lanceolata</i>	Smalle weegbree	12, 14
<i>Plantago major</i>	Grote weegbree	12, 14
<i>Plantago media</i>	Ruige weegbree	12, 13, 16, 20, 23
<i>Platanthera chlorantha</i>	Bergnachtsorchis	23
<i>Platanthera spec.</i>		16, 16a, 18a
<i>Poa alpina ssp. vivipara</i>	(Alpenbeemdgras, vivipare vorm)	13, 18, 19, 21
<i>Poa annua</i>	Straatgras	15
<i>Poa compressa</i>	Plat beemdgras	13
<i>Poa nemoralis</i>	Schaduwgras	23
<i>Poa trivialis ssp. trivialis</i>	Ruw beemdgras	12
<i>Polygala alpestris</i>	(Bergvleugeltjesbloem)	13, 14

<i>Polygala chamaebuxus</i>	(Buxusbladige veugeltjesbloem)	13, 14, 14b, 15, 16a, 18, 20, 21
<i>Polygala vulgaris</i>	Gewone vleugeltjesbloem	12, 13, 21
<i>Polygonatum multiflorum</i>	Gewone salomonszegel	16
<i>Polygonatum odoratum</i>	Welriekende salomonszegel	16
<i>Polygonatum verticillatum</i>	Kranssalomonszegel	12, 16, 16a, 23
<i>Polygonum bistorta</i>	Adderwortel	12, 14, 15, 19
<i>Polygonum viviparum</i>	(Levendbarende duizendknoop)	12, 13, 19, 23
<i>Polypodium vulgare</i>	Gewone eikvaren	12
<i>Polystichum aculeatum</i>	Stijve naaldvaren	13, 16
<i>Polystichum lonchitis</i>	Lansvaren	13, 14, 15, 21
<i>Populus tremula</i>	Ratelpopulier	12, 16
<i>Potentilla anserina</i>	Zilverschoon	23
<i>Potentilla argentea</i>	Viltganzerik	12, 23
<i>Potentilla aurea</i>	(Gouden ganzerik)	12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21
<i>Potentilla erecta</i>	Formentil	12, 13, 23
<i>Potentilla neumanniana</i>	Voorjaarsganzerik	12, 21
<i>Potentilla reptans</i>	Vijfvingerkruid	12
<i>Potentilla sterilis</i>	Aardbeiganzerik	12, 21
<i>Prenanthes purpurea</i>	(Hazensia)	13, 15
<i>Primula auricula</i>	(Aurikel)	14, 21
<i>Primula elatior</i>	Slanke sleutelbloem	12, 13, 14, 16, 19, 21
<i>Primula farinosa</i>	(Melige sleutelbloem)	13, 14, 14a, 15, 18, 19, 21, 22, 23
<i>Primula hirsuta</i>		14, 21, 22
<i>Primula integrifolia</i>	(Gaafbladige sleutelbloem)	14, 18, 19, 20, 21, 22
<i>Pritzelago alpinum</i>	(Alpen-Gemskresse)	14, 21, 22
<i>Prunella grandiflora</i>	Grote brunel	23
<i>Prunella vulgaris</i>	Gewone brunel	12, 23
<i>Prunus avium</i>	Zoete kers	16
<i>Prunus padus</i> ssp. <i>padus</i>	Vogelkers	17
<i>Prunus spinosa</i>	Sleedoorn	16
<i>Pseudorchis albida</i>	Witte muggenorchis	20, 22
<i>Pteridium aquilinum</i>	Adelaarsvaren	12
<i>Pulsatilla alpina</i> ssp. <i>apiifolia</i>	(Gele alpenanemoon)	15, 22
<i>Pulsatilla vernalis</i>		14, 21
<i>Pyrola media</i>		16
<i>Pyrola minor</i>	Klein wintergroen	13, 18, 18a
<i>Pyrola rotundifolia</i>	Rond wintergroen	16
<i>Quercus petraea</i>	Wintereik	12
<i>Quercus robur</i>	Zomereik	12
<i>Ranunculus aconitifolius</i>	(Monnikskapranonkel)	13, 14, 15, 17, 19, 21
<i>Ranunculus acris</i>	Scherpe boterbloem	12, 16
<i>Ranunculus alpestris</i>	(Alpenranonkel)	14, 20, 21, 22
<i>Ranunculus bulbosus</i>	Knolboterbloem	12
<i>Ranunculus glacialis</i>	(Gletsjerranonkel)	22
<i>Ranunculus lanuginosus</i>	(Wollige boterbloem)	17, 18
<i>Ranunculus montanus</i>	(Bergboterbloem)	13, 14, 18, 21, 22
<i>Ranunculus pyrenaicus</i>		22

<i>Ranunculus repens</i>	Kruipende boterbloem	12, 15
<i>Reseda lutea</i>	Wilde reseda	19b, 20a
<i>Rhinanthus alectorolophus</i>	Harige ratelaar	12, 14a
<i>Rhinanthus spec.</i>	een ratelaar	15
<i>Rhodiola rosea</i>	(Rozenkruid)	22
<i>Rhododendron ferrugineum</i>	(Roestbladig alpenroosje)	14, 15, 18, 21, 22
<i>Robina pseudoacacia</i>	Robinia	12
<i>Rosa pendulina</i>	(Alpen-Hagrose)	15, 16, 18
<i>Rubus idaeus</i>	Framboos	12
<i>Rumex acetosa</i>	Veldzuring	12
<i>Rumex acetosella</i>	Schapenzuring	12
<i>Rumex alpestris</i>	(Bergzuring)	12
<i>Rumex alpinus</i>	(Alpenzuring)	23
<i>Rumex scutatus</i>	Spaanse zuring	14, 15
<i>Sagina apetala</i>	Donkere vetmuur	15
<i>Sagina procumbens</i>	Liggende vetmuur	13, 19
<i>Salix caprea</i>	Boswilg	23
<i>Salix reticulata</i>	(Netwilg)	14, 19, 20, 21
<i>Salix retusa</i>	(Stompbladige wilg)	14, 19, 22
<i>Salix serpyllifolia</i>		18, 19, 21
<i>Salvia glutinosa</i>	(Gele salie)	12, 16, 23
<i>Salvia pratensis</i>	Veldsalie	12, 16, 20, 23
<i>Salvia pratensis var. alba</i>	Veldsalie, witte vorm	20
<i>Sambucus ebulus</i>	Kruidvlier	17
<i>Sambucus nigra</i>	Gewone vlier	16
<i>Sambucus racemosa</i>	Trosvlier	12
<i>Sanguisorba minor</i>	Kleine pimpernel	12, 16
<i>Sanicula europaea</i>	Heelkruid	12, 16, 23
<i>Saponaria ocymoides</i>	(Rotszeepkruid)	12, 16
<i>Saxifraga aizoides</i>	(Beeksteenbreek)	13, 15, 19
<i>Saxifraga androsacea</i>	(Manschild steenbreek)	14, 21
<i>Saxifraga bryoides</i>	(Mossteenbreek)	22
<i>Saxifraga caesia</i>	(Blauwgroene steenbreek)	22
<i>Saxifraga exarata ssp. moschata</i>	(Muskussteenbreek)	21
<i>Saxifraga oppositifolia</i>	(Zuiltjessteenbreek)	14, 22
<i>Saxifraga paniculata</i>	(Pluimsteenbreek)	12, 14, 15, 17, 19
<i>Saxifraga rotundifolia</i>	Ronde steenbreek	13, 14, 15, 18a, 21, 23
<i>Saxifraga seguieri</i>	(Seguieri's steenbreek)	21
<i>Saxifraga stellaris</i>	(Sterbloemige steenbreek)	15, 21, 22
<i>Saxifraga umbrosa</i>		15
<i>Scabiosa columbaria</i>	Duifkruid	12, 20, 20a
<i>Scabiosa lucida</i>	(Glanzend duifkruid)	13
<i>Schoenus ferrugineus</i>	(Roestrode knopbies)	14, 17
<i>Scirpus sylvaticus</i>	Bosbies	14, 15
<i>Scrophularia nodosa</i>	Knopig helmkruid	16
<i>Securigera varia</i> (= <i>Coronilla v.</i>)	Bont kroonkruid	23
<i>Sedum acre</i>	Muurpeper	23

<i>Sedum album</i>	Wit vetkruid	12
<i>Sedum alpestre</i>	(Alpenmuurpeper)	18,22
<i>Sedum atratum</i>	(Donker vetkruid)	19,21
<i>Sedum dasyphyllum</i>	Dik vetkruid	12
<i>Sedum sexangulare</i>	Zacht vetkruid	12
<i>Sedum telephium</i>	Hemelsleutel	12
<i>Selaginella helvetica</i>	Zwitserse mosvarentje	16
<i>Selaginella selaginoides</i>	(Stekelige mosvaren)	13,17,22
<i>Sempervivum arachnoideum</i>	(Spinnenwebhuislook)	15
<i>Sempervivum montanum</i>	(Berghuislook)	14,15
<i>Sempervivum tectorum</i>	Donderblad	14
<i>Senecio doronicum</i>	(Gemzekruiskruid)	22
<i>Senecio ovatus (=fuchsii)</i>	Schaduwkruiskruid	12
<i>Senecio vulgaris</i>	Klein kruiskruid	23
<i>Sesleria caerulea</i>	Blauwgras	14,16,19,21,22
<i>Silene acaulis</i>	(Stengelloze silene)	14,18,20,21,22
<i>Silene dioica</i>	Dagkokoeksbloem	12
<i>Silene nutans</i>	Nachtsilene	12,13,15,20,23
<i>Silene pratensis</i> (Hk.:latifolia ssp.alba)	Avondkokoeksbloem	12
<i>Silene rupestris</i>	(Rotssilene)	15,18,23
<i>Silene vulgaris</i>	Blaassilene	12,20,23
<i>Sisyrinchium montanum</i>	Ruslelie	15
<i>Solanum dulcamara</i>	Bitterzoet	23
<i>Soldanella alpina</i>	(Alpenfranjeklokje)	13,14,18,19,20,21,22
<i>Soldanella pusilla</i>	(Klein franjeklokje)	20,22
<i>Solidago virgaurea</i>	Echte guldenroede	15,22,23
<i>Sorbus aucuparia</i>	Wilde lijsterbes	12,15
<i>Spergularia rubra</i>	Rode schijnspurrie	15
<i>Stachys alpina</i>	Alpenandoorn	14
<i>Stachys officinalis</i>	Betonie	14,16
<i>Stachys recta</i>	Bergandoorn	12,13,16,23
<i>Stachys sylvaticus</i>	Bosandoorn	13,16,23
<i>Stellaria alsine</i> (Hk.:S.uliginosa)	Moerasmuur	17
<i>Stellaria graminea</i>	Grasmuur	12
<i>Stellaria media</i>	Vogelmuur	16
<i>Stellaria nemorum</i>	Bosmuur	12
<i>Symphytum officinale</i>	Gewone smeerwortel	16
<i>Tanacetum parthenium</i>	Moederkruid	15
<i>Taraxacum officinale</i>	Paardenbloem	12
<i>Teucrium chamaedrys</i>	Echte gamander	12
<i>Thalictrum aquilegifolium</i>	Akeleiruit	13,16,23
<i>Thesium alpinum</i>	Alpenbergvlas	12,15,19,20,21
<i>Thesium pyrenaicum</i>	Weidebergvlas	16
<i>Thesium rostratum</i>	(Snavelvrucht-bergvlas)	16
<i>Thymus pulegioides/T.serpyllum</i> agg.	Grote tijm	12,22
<i>Thymus serpyllum</i>	Kleine tijm	12
<i>Tilia platyphyllos</i>	Zomerlinde	12

<i>Tofieldia calyculata</i>	(Bieslelie)	13, 14, 16, 17, 19, 23
<i>Tozzia alpina</i>	(Tozzia)	14, 15
<i>Tragopogon pratensis</i> ssp. <i>orient.</i>	Oosterse morgenster	13, 16
<i>Tragopogon pratensis</i> ssp. <i>pratensis</i>	Gele morgenster	12, 15
<i>Trichophorum pumilum</i>		15
<i>Trifolium alpinum</i>	(Alpenklaver)	15, 21, 22
<i>Trifolium aureum</i>	Akkerklaver	15, 18, 19, 20
<i>Trifolium badium</i>	(Bruine klaver)	12, 14, 17, 19a, 23
<i>Trifolium medium</i>	Bochtige klaver	12, 16, 23
<i>Trifolium montanum</i>	Bergklaver	12, 15, 20, 21, 23
<i>Trifolium pallescens</i>		19, 21, 22
<i>Trifolium pratense</i>	Rode klaver	12, 20
<i>Trifolium repens</i>	Witte klaver	23
<i>Trifolium rubens</i>	Purpere klaver	17a, 23
<i>Triglochin palustris</i>	Moeraszoutgras	17, 21
<i>Tripleurospermum perforatum</i> / <i>Tripleurospermum maritimum</i>	Reukeloze kamille	15a
<i>Trisetum flavescens</i>	Goudhaver	12
<i>Trollius europaeus</i>	(Trollius)	12, 14, 15, 20a, 21, 22
<i>Tussilago farfara</i>	Klein hoefblad	14, 21
<i>Urtica dioica</i>	Grote brandnetel	14
<i>Vaccinium myrtillus</i>	Blauwe bosbes	12, 18
<i>Vaccinium uliginosum</i>	Rijsbes	14, 15, 18, 19
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	Rode bosbes	12, 13, 14, 15, 18, 21
<i>Valeriana montana</i>	(Bergvaleriaan)	13, 19, 20
<i>Valeriana officinalis</i>	Echte valeriaan	16
<i>Valeriana tripteris</i>	(Driedelige valeriaan)	12, 13, 14, 15, 16, 21, 23
<i>Veratrum album</i> (s. str.)	(Dodenwaard)	19
<i>Veratrum album</i> ssp. <i>album</i>	(Dodenwaard) met witte bloemen	18
<i>Veratrum album</i> ssp. <i>lobelianum</i>	(Dodenwaard) met groene bloemen	12, 18
<i>Verbascum lychnitis</i>	Melige toorts	12
<i>Verbascum phlomoides</i>	Keizerskaars	16, 23
<i>Verbena officinalis</i>	IJzerhard	16
<i>Veronica aphylla</i>	(Bladloze ereprijs)	19
<i>Veronica arvensis</i>	Veldereprijs	15
<i>Veronica beccabunga</i>	Beekpunge	13, 17, 18
<i>Veronica bellidioides</i>	(Rozetereprijs)	19, 20, 21
<i>Veronica chamaedrys</i>	Gewone ereprijs	12
<i>Veronica fruticans</i>	(Rotsereprijs)	15, 20, 21
<i>Veronica officinalis</i>	Mannetjesereprijs	13, 14, 16a, 17, 23
<i>Veronica serpyllifolia</i>	Tijmereprijs	12, 14
<i>Veronica teucrium</i>	Brede ereprijs	16
<i>Veronica urticifolia</i>	(Netelereprijs)	13, 14, 15, 23
<i>Viburnum lantana</i>	Wollige sneeuwbal	16
<i>Viburnum opulus</i>	Gelderse roos	16
<i>Vicia cracca</i>	Vogelwikke	12, 16, 23
<i>Vicia sepium</i>	Heggenwikke	12

<i>Vincetoxicum hirundinaria</i>	Engbloem	12,16
<i>Viola arvensis</i>	Akkerviooltje	12,16
<i>Viola biflora</i>	(Tweebloemig viooltje)	12,13,15,17,22
<i>Viola calcarata</i>	(Langsporig viooltje)	14,19,20,21
<i>Viola hirta</i>	Ruig viooltje	16
<i>Viola palustris</i>	Moerasviooltje	14,21,22
<i>Viola tricolor</i>	Driekleurig viooltje	12,16
<i>Viscum album</i> ssp. <i>abietis</i>	Maretak	16

Manuel Kneepkens en Annie Vos

Wachten op het "Busje"

Waargenomen vogelsoorten

	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Wilde Eend		X										
Steenarend	X	X		X	X						X	
Buizerd	X	X				X						
Rode Wouw	X											
Zwarte Wouw				X			X	X			X	X
Torenvalk	X					X						
Kievit ¹				X								
Koekoek	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Gierzwaluw	X	X										
Groene Specht	X				X			X				
Zwarte Specht								X				
Grote Bonte Specht				X	X							
Veldleeuwerik										X		
Rotszwaluw					X						X	
Boerenzwaluw	X	X	X	X	X			X	X		X	X
Huiszwaluw		X		X		X	X		X	X		
Boompieper			X	X			X					
Graspieper			X		X							
Waterpieper							X	X				
Grote Gele Kwikstaart			X						X			
Witte Kwikstaart	X	X		X		X	X	X		X	X	
Waterspreeuw											X	
Winterkoning	X				X			X				
Gekraagde Roodstaart	X	X			X			X	X	X		
Zwarte Roodstaart	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Roodborst	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X
Tapuit								X				
Merel	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Kramsvogel	X			X								
Grote Lijster	X		X	X					X		X	
Tuinfluit		X	X	X			X	X			X	X
Zwartkop	X	X	X		X				X	X		
Bergfluit					X							
Goudhaan				X								
Staarthees	X											X
Zwarte Mees	X	X	X	X					X		X	
Koolmees	X	X	X	X				X	X	X	X	
Boomklever	X					X						
Spreeuw						X						
Grauwe Klauwier			X									
Gaai		X	X	X								
Ekster	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	
Notenkraker				X								
Alpenkauw						X						
Zwarte Kraai			X	X				X	X	X	X	
Raaf	X			X	X	X	X		X	X		X
Huismus	X	X		X	X	X	X	X	X		X	
Vink	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Europese Kanarie				X								
Groenling	X											
Putter		X						X				
Kneu	X		X									
Goudvink	X			X				X			X	X
Geelgors	X		X									
Sneeuwvink										X	X	

Waargenomen overige soorten

Zoogdieren

Eekhoorn
Gems
Haas
Konijn
Murmeltier (heet dat bergmarmot in het Nederlands?)
Ree
Spitsmuis (alleen dood aangetroffen)

Vissen

Forel

Reptielen, Amfibieën

Bruine Kikker
Groene kikker
Hagedis
Hazelworm (alleen dood aangetroffen)

Insecten

Boskakerlak
'Brautigam Geschenk' spin
Hommel
Kniptor
Krabspin
Libel
Meikever
Mierenkoningin (zowel met als zonder vleugels)
Penseelkever
Rode bosmier
Rozenkevertje
Rups (12 verschillende soorten, schitterende beesten, maar het is me niet mogelijk ze met zekerheid op naam te brengen....)
Schaatsenrijder
Schrijvertje
Soldaatje
Teek (biotoop: Ferdi, Arie)
Trechterspin
Wolfspin
Wesp, druk bouwend aan zijn nest, solitair levende soort.
En natuurlijk allerlei insecten, waar we geen speciale aandacht aan hebben gegeven, zoals de huisvliegen in de eetzaal, de muggen 's avonds etc.

Hanny Reneman

Waargenomen Slakken

Huisjesslakken

Boerenknoopje	(<i>Discus rotundatus</i>)
Gewone tuinslak	(<i>Cepaea nemoralis</i>)
Nog een <i>Cepaea</i> , Ned. naam mij onbekend	(<i>Cepaea sylvatica</i>)
Haarslakje	(<i>Trichia hispida</i>)
Heesterslak	(<i>Arianta arbustorum</i>)
Wijngaardslak	(<i>Helix pomatia</i>)
Gebandeerde Wijngaardslak	(<i>Helix lucorum</i>)

En nog een paar huisjesslakken, die ik niet met zekerheid op naam kan brengen.
Ceruella cespitum? *Oxychillus helveticus*? Wie het weet, mag het zeggen...

Naaktslakken

Grote aardslak of tijgerslak	(<i>Limax maximus</i>)
Grote wegslak	(<i>Arion ater ater</i>)
Rode wegslak	(<i>Arion ater rufus</i>)
Spaanse wegslak	(<i>Arion lusitanicus</i>)

Hanny Reneman

Waargenomen paddestoelen

Roodbruine slanke amaniet	<i>Amanita fulva</i>
Loodgrijze bovist	<i>Bovista plumbea</i>
Echte tonderzwam	<i>Fomes fomentarius</i>
Roodgerande houtzwam	<i>Fomitopsis pinicola</i>
Platte tonderzwam	<i>Ganoderma lipsiense</i>
Geelbruine plaatjeshoutzwam	<i>Gloeophyllum sepiarium</i>
Grote parasolzwam	<i>Macrolepiota procera</i>
Geringde vlekplaat	<i>Panaeolus fimiputris</i>

Janny Kramer

Waargenomen	Vlinders	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
GROTE PAGES													
Apollovlinder	Parnassius apollo	X										X	X
Koningspage	Iphiclides podalirius	X	X	X					X				
Koninginnepage	Papilio machaon	X	X	X				X	X	X	X		
WITJES													
Boswitje	Leptidea sinapsis	X											
Oranje luzernevlinder	Colias croceus												
Gele luzernevlinder	Colias hyale	X	X							X			
Citroenvlinder	Gonepteryx rhamni									X			
Oranjetipje	Anthocharis cardamines	X											
Groot geaderd witje	Aporia crataegi				X					X	X		X
Groot koolwitje	Pieris brassicae	X	X								X		X
Klein geaderd witje	Pieris napi												
Klein koolwitje	Pieris rapae									X			
BLAUWTJES													
	Meer soorten gezien maar niet gedetermineerd												
Kleine vuurvlinder	Lycena phlaeas							X	X				
Morgenrood	Lycena virgaureae									X			
Groentje	Callophrys rubi							X					
Bruin blauwtje	Plebeius agestis												
Icarusblauwtje	Polyommatus icarus									X		X	
AURELIA'S													
Bont zandoogje	Pararge aegeria	X	X	X				X				X	X
Rotsvlinder	Lasiommata maera												
Boszandoog	Lopinga achine												
Hooibeestje	Coenonympha pamphilus	X								X			
Koevinkje	Aphantopus hyperantus							X					
Bruin zandoogje	Manolia jurtina												
Boserebia	Erebia ligea												
Voorjaarserebia	Erebia medusa												
Atalanta	Vanessa atalanta	X	X	X						X			
Distelvlinder	Vanessa cardui	X	X	X						X	X		X
Dagpauwoog	Inachis io	X	X										
Kleine vos	Aglais urticae	X	X	X						X	X		X
Gehakkelde aurelia	Polygonia c-album												
Grote vos	Nymphalis polychloros												
Landkaartje	Araschnia levana							X				X	
Bosparelmoervlinder	Melitaea athalia							X					
Keizersmantel	Argynnis paphia						X						
Zilvervlek	Boloria euphrosine	X											
Zilveren maan	Boloria selene												
Bergparelmoervlinder	Boloria napaea										X		X
NACHTVLINDERS													
Wapendrager												X	
Glasvleugelpijlstaart										X			
Kolibrievlinder		X	X										
Ligusterpijlstaart											X		

Marijke Jonker

